

ELŐFIZETÉS

HELYREN:

Évi ára 24 korona.
Félévi ára 12 korona.

VIDÉKEN:

Évi ára 28 korona.
Félévi ára 14 k. 40 f.

ÁRADI:

Előfizetői listája az előző számban.
Áradszám: 16. 11. 12.

Áradszám: 16. 11. 12.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1912.

STAUBER JÓZSEF

Kedd, január 16.

Mai számunk főbb közleményei:

Két tárca egy napon.
Glattfelder püspök az aradi ifjúságról.
Neuman Samu temetése.
Az Achim-per a budapesti esküdezők előtt.
Két aradi bank közgyűlése.

Politikai határidők.

Arad, január 15.

Ki van mondva az ítélet: „Az ujoncemegajánlási javaslatot megobstruáljuk, mert a kormány arra vállalkozott, hogy 1912-ben már az új véderőtörvény alapján soroztat és kötelezte magát arra, hogy szeptemberig a véderőjavaslatot életbe lépteti.”

A Justh-párt mondta ki ezt az ítéletet, ugyanaz, a melyik forradalmat helyezett kilátásba, ha az önálló bank 1910. január 1-ére nem lesz meg, és a parlamentnek megsemmisítését, ha a választójogi törvény a véderőjavaslatot meg nem előzi.

Hanem ez a terminuspolitika csak olyan gyöngé bázison nyugszik, mint az előbbiek. A kormány nem vállalt kötelezettséget terminusra. A sorozást szeptemberre szándékozik halasztani azért, mert reméli, hogy akkor már az új véderőjavaslat alapján történhetik meg az ujoncozás. De ha ez a reménye be nem válik, — akkor még mindig ráér a régi ujoncemegajánlást kérni az országgyűléstől, — úgy, hogy az obstrukciónak semmi oka sem marad arra, hogy még egy esztendő elröptöljön az országgyűlés munkaidejéből.

A nagy hadjáratnak pedig, amelynek izenete elhangzott, nagy és elszánt serege alig lesz már a képviselőházban, nagyon kevés politikus van már, aki elszánná magát arra, hogy megint szeptemberig ugráljon a fórumon és nevetségessé tegye magát, holott ma már a sarki hordárnak sem imponál azzal, hogy sikerült neki az országgyűlést „kibeszélni” vagy névszerű szavazással egy munkanapot semmivé tenni.

Ez a vitézkedés már nem divatos. Ehelyett azonban a következő politikai fordulatra kell számítani: A két függetlenségi párt fegyverbarátsága arra van alapítva, hogy a véderőjavaslat ellen közös akarattal lépjenek harcba. A Kossuth-párt nemzeti vívmányokat akar. Az ember azt gondolja, hogy ha ez a párt a maga követeléseit tekintetben kielégítést kaphatna, akkor nem akadályozná meg többé, hogy a javaslatot a többség elfogadja. A Justh-párt választójogi reformot akar. Az ember azt gondolná, hogy ha ez a párt a választójogi reformot megkapná, becsütné az ellentállást.

Nem igaz. Mindkét pártnak előbbrevaló az itt említett követelményeiknél az, hogy kabinetválságot idézzenek elő. Ezeket a pártfőnököket, az egyik oldalon is, a másikon is, csak személyi aspirációk táplálásával lehetne kielégíteni. De ha a kormány erre a területre akarna lépni, elképzelhetetlen zavarokat ébresztene az országban, — mert olyan kabinetet, mely az alkotmányos rendet hely-

reállítani képes volna, senki emberfia ebben az országban elképzelni nem képes.

A király ismeri már az összes miniszter aspiránsokat. Nemesak azokat ismeri, akik nyíltan törtetnek, hanem azokat is, akik titokban várnak és rejtett utakon törtetnek. Tudja a király azt is, hogyha akármelyiket kiválasztja a sok közül, akármelyik képes magának többséget teremteni. Egy évig, két évig akármelyik képes hatalmon tengődni; de sem a parlament tanácskozási rendjét, sem az állami szükségletek legszükségesebb követelményeit kielégíteni egyik sem lesz képes.

Igy áll szemközt a két függetlenségi pártnak egymást gyűlöletre serkentő „egységes” törekvése — a király megérlelődött meggyőződésével. Ehez a nehéz helyzethez kapcsolódik még az a körülmény is, hogy az a bizonyos hatvanhetes csoport, mely türelmetlen és a kormánytól akciót követel, csak nehezen tud megbarátkozni azzal a másik gondolattal, mely minden erőszakos lépéstől iktózik, mert egészen bölcsen úgy gondolkozik, hogy minden erőszakos lépés csak a reakciót hívja ki maga ellen: de azt az eredményt, melyet elérni akarunk, feltétlenül hátráltatná. Hiába nincs jobb orvos, az időnél, mely mindent megérlel. Nincsen olyan betegség a világon, melynek természetes lefolyása nem volna.

Ezért még se kell a határidőkhöz kötött, büszke fogadkozásokat tragi-

A nőgyűlölő.

Írta: Kell Mihály.

I.

Egy év előtt, a Westroad egyik sarokházába, egyszerre költözött be Mr. Hawlu és Mr. Quawer, két jómódú agglezény. Előbbi az első emeleten foglalt el egy kényelmes garconlakást, az utóbbi — éppen felette — a második emeleten, egy ugyancsak. Így ismerkedtek meg. Kezdetben csak köszöntötték egymást, később beszélgetésbe bocsájtkoztak, majd barátokká váltak, s elég sűrűn találkoztak az egyik vagy másik lakásán, whisky és tea mellett kedélyesen töltötték el a hosszú magányos estéket. Kedélyes beszélgetésben, de csak addig, amíg a beszéd az aszonyokra terelődött. Itt már szenvedélyes viták keletkeztek, mert ebben a kérdésben a két jókarát teljesen ellentétes színt vallott, lévén Mr. Hawlu rajongó nőbarát, — könyörtelen nőgyűlölő pedig Mr. Quawer.

Minden elővigyázat ellenére — vagy talán a szokottnál több whiskyt ittak — egy este megint arra a veszedelmes témára jutottak és ott láttuk Mr. Quawert, amint ingerülten járkált fel-alá Mr. Hawlu szobájában. Amannak jól táplált, kővér teste majd eltűnt egy kényelmes klubfotelben és a sűrű füstfelhőkben, mi-
ket hurta pirájából székadással eregetett.

— Igen, igen, kedves Mr. Quawer, hiába izgatja magát, a nőknek már régen csatlé-
ték azt a megszólaló címet, hogy ők a terem-
és koronái.

— A nő a férfi tévedése, mondja egyik regényében Goncourt és a meggyőződés mellett én is hiszlek a hirdetem uton, útfélen.

— Elég hálátlanág, mert mindazt, ami az életben szép és boldogító, mindazt, ami bennünket a hétköznapiasságból felemel, mindazt, ami üdvöt, örömet nyújt nekünk, — csak általuk nyerhetjük.

— És a szarvakat, választott mesterű gúny-
nyal Mr. Quawer, mert a legbutább nő is elég ügyes ahhoz, hogy a legokosabb férfinek ilyeneket felelhessen. A világ megteremtése óta a férfi átka a nő. Tudja kedves Quawer, a bibliai legendákról is meg van a saját véleményem. A gyermekmésék kőré sorozom va'a mennyit és csak azt az egyet vagyok hajlandó elhinni, hogy létezett egyszer egy menyéi paradísz, ahol ma is boldogságban élhetnének az emberek, de ottan örökre kiűzte őket az Ur haragja — a nő miatt. Hiszen meg jól: nem éva miatt, hanem: a nő miatt!... és azóta, máig, ha tévedéseink és bajaink eredő okait keressük, mindig csak azt találjuk: a nő miatt!...

Szenvedélyesen beszélt Mr. Quawer és minden egyes szót úgy ejtett ki, mintha hegyes

tőrök volnának, melyeket markolatig dől a nők testébe.

— De azért, — ugye kedves Quawer, — karjaiknak lágy ölelését, csókjaiknak édességét Ön sem veti meg?...
— Mr. Quawer testét hideg borzongás járta végig, mintha ujával kigyó testéhez ért volna.

— Hogy én nem vetem meg?... Husz éve, érti Ön, — husz éve, hogy nő közelségében nem engedtem, — szót — és mint azt ez a meggyanúsítás legszívesebb érzéseiben sértett meg — vette kalapját, egy száraz Good by-vel ott hagyta társát és felment másodemeleti lakásába.

Mr. Hawlu nyugodtan ülve maradt székében. Almakerek, piros, pozsgás arc nem szűnt meg mosolyogni. Kezeivel elhajtotta a füstfelhőket maga elől és szeméit hosszasan gyönyörködte a szebbnél-szebb női arcképeken, amelyek, díszes rámaikban, a falon függtek. Aztán lefeküdt és rózsás gondolatai álomba ringatták.

II.

— Mr. Hawlu, mr. Hawlu, kis babát kapunk... — a szavakra ébredt másnap reggel, az első emelet gavallér lakója, — a mint felnyitotta szeméit, házvezetőnője, Mrs. Poff, mellője tett az ágyba egy pufóképű, nevető arcú pólyababát.

Mr. Hawlu tágra nyílt szemekkel percekig bámult és azon tündődött, hogy a pólyababa

kusan fölfogni; amint a többi t rmi-
nusokon túl estünk, minden nemzeti
veszedelem nélkül, — ezen is bajnél-
kül segít át bennünket, a parlamenti
béke és munkaképesség híveit, a ma-
gyarok istene.

Két tárca egy napon.

(A képviselőház ülése.)

Távirati tudósítás.

Budapest, január 15.

A Ház ma a honvédelmi költségvetés ál-
talanos vitájával is végzett a vita végén a
honvédelmi miniszter igen részletes beszédben
válaszolt a fölhangzott kifogásokra. Ezután pe-
dig a pénzügyi tárca tárgyalásába fogott a Ház.
Az ülésen Návay Lajos, később Beöthy Pál
elnökölt. Az elnöki jelentések után folytatta
a Ház a honvédelmi költségvetés általános
vitáját.

Polónyi Géza a pártönkivüli függetlenség-
giek nevében jelenti ki, hogy a költségvetést
nem fogadja el. Tiltakozik az ellen, hogy az
ujjonejutalék meg nem szavazása esetében pórt-
tartalékosokat hívjanak be.

Batthyány Tivadar gróf azt bizonyítja, hogy
az önálló hadsereg kevesebbe kerülne az or-
szágnak, mint a közös hadsereg. Részletesen
foglalkozik az altiszti kérdéssel. A javaslatot
nem fogadja el.

Hazai Samu honvédelmi miniszter elfogadja
Bakonyi Samu arra vonatkozó határozati ja-
vaslatát, hogy a véderőreform költség a tör-
vény megbeszárásá előtt ne folyósíttassék. An-
nak, hogy magyar csapatok Ausztriában is ál-
lomásosznak, az az oka, hogy a hadcsapatokat
már béke idejében összpontosítják arra felé,
amerre az esetleges háború bekövetkezhetik.
Hadi szempontból Magyarországon a monarchia
belső területe, Ausztria pedig a külső terület,
ezért van úgy, hogy a védelmi vonalba helye-
zett hadcsapatok sorában osztrák területekre ma-
gyar csapatok is kerülnek. A honvédség a tör-
vény szerint nem önálló hadsereg, így tehát nem
kifogásolható, hogy nincs az önállóság minden
szervével felszerelve. A honvédség tekintetén-
ben a magyar törvényhozásnak szuverén joga
van, tehát hiba, hogy az ellenzék ebből közös
ügyet akar csinálni. A magyar honvédség lét-
száma nem függhet attól, hogy Ausztria mek-
kora honvédséget állít ki. Az altiszti kérdés te-

kintetében, amelyet nem egészen helyesen kap-
csoltak a honvédségi költségvetés vitájához,
megjegyzik, hogy e kérdés a parlament elhatá-
rozását voltaképpen nem is érinti, mert altiszti
kérdés csak a hadvezetőségre vonatkozóan van, a
parlamentet illető altiszti kérdés nincs. Ha a had-
vezetőség úgy találja, hogy a mostani altiszti
létszámmal le tudja győzni az átmenet nehézsé-
geit, akkor ez a kérdés már nem tartozik a
parlamentre.

A Ház ezután a honvédelmi tárca költség-
vetését részleteiben is elfogadta.

Ezután Hegedűs Lóránt előadó ismertette
és elfogadásra ajánlotta a pénzügyi tárcát.

A Kossuth pártjában Dész Zoltán volt
az első felszólaló. Elsősorban a pénzügyminis-
ternek az általános vita során elhangzott be-
szédére reflektál és bírálja a közös vámbévé-
telekre vonatkozó kijelentéseit. A magyar költ-
ségvetésben kifejezést kell nyerni a közös vámbé-
vételek összegének és eloszlásának. Kérde a
minisztert, hogy a végre nem hajtott egyenes
adó törvényeken hozandó változtatások tör-
vényhozási vagy adminisztratív intézkedéseket
involváltnak. Szociális szempontból fontosnak
tartja, hogy az adótörvények mielőbb től alá
jussanak. Megemlíkezik a földgáz akcióit,
amelyek nemzetgazdasági szempontból fontos-
nak tart és a nemzeti gazdasági vidéken az ipar és a
kereskedelem fejlődését előzzék. Végül fejte-
geti, hogy az ellenzék azért óhajtja a költség-
vetésnek idejekorán való megszavazását, mert
költségvetés nélkül nem lehet kormányozni. Ez
a költségvetési jog tiszteletben tartása.

Földes Béla kéri beszédének holnapra való
halasztását, amit a Ház megenged. Az elnök a
vitát felbeszárítja és a holnapi ülés napirend-
jének megállapítása után az ülést bezárja.

Aerenthal gróf távozása. Bécsből jelentik:

A Zait mai esti száma a következőket írja:
Aerenthal gróf a múlt hét végén, mielőtt Sam-
meringre utazott volna, kihallgatáson jelent
meg a királynál és elbocsátását kérte. A király
tudomásul vette a kérelmet, amelyet Aerenthal
gyenge egészségi állapotával okolt meg és ab-
ban állapodtak meg Aerenthal gróffal, hogy
addig míg a delegáció ismét, összeül, Samme-
ringen marad és a delegációk üléséhezének vé-
gén visszalép. Utódjaként Berchtold Lipót volt
szentpétervári nagykövetet emlegetik.

hogy került hozzá, az 6 ágyába, reggel 7
órákor?... Ekkor Mrs. Puff szaporán elbeszélte,
hogy a gyermeket a folyosóra nyitó ajtó elé
táve találta és hogy a pólóban egy levélke is
volt, melyben ez állott: „Jó reggelt kedves
P.p.a. nálad maradok.”

Mr. Hawlu, mint egy elzabadult rugó pat-
tant fel ágyából és midőn Mrs. Puff ismételtén
arról biztosította őt, hogy a gyermek minden
egyres vonása reá hasonlít, — rákvörösen, mint
egy harsona, úgy ordított Mrs. Puff felébe,
hogy vajon megbolondult-e?

A házvezetőnő gyorsan kikettrődött. Mrs.
Hawlu egyedül maradt a gyermekkel és úgy
állt ott, mint a megtesztelt kétségbeesés. H m-
lekéről meggyőzőnagysága izzadtággal csöppök gör-
dültek alá, melyek ölte őt lelékzett.

Abogy magához tért, sietve felöltözködött,
reggelhez állt, de nem vett belőle — úgy lát-
zott — valami elvette mára az élvágát. Hom-
lokán vastag ráncok jelentek meg, o y meg-
erőltetően gondolkodott.

Rövid idő múlva hirtelen felugrott, kapta
kalapját, botját és lakásából elrohant. De a
kapu alól sietve visszatért, — a gyermeke Mrs.
Puff gondjaiba ajánlotta, szigorúan megtiltva,
hogy bárkinek egy szót is szóljon.

No még csak az kellene, hogy Mr. Qu-
wer megtudjon valamit — szólt magához és
újra elindult.

III

Lucy Globbot és Tracy Wylkinat, dédel-
getett kis barátait, otthon találta. Az egyik a

varrózépénél állt, a másikat álmából költötte fel.
Néhány pernyi bizalmas érintkezés után Mr.
Hawlu meggyőződött, hogy a bájos, kedves
leánykák, kik csókjaikkal annyiszor zárták le
ajkait és nyitották meg az eszéniét, — nem
voltak feledői nyugalmának, — tehát eltávo-
zott. Lelelimerete nem lévén egészen rendben,
elment még Rosy Stone, Lale Smith Eve
Brighteyes és Mary Doodly kisasszonyokhoz
is, de mind kinevette a kövér kis Hawlu urat.
E ek után boldogan lélekzett fel, mert tisztába
jött magával és azzal, hogy a lakásán lévő kis
turkó illetékelenül tolatkodott mazánéletébe és
hogy itt szédeléséről, vagy tévedéséről lehet
szó, minek fedezése a rendőrség ügykörébe
tartozik.

IV.

A feljelentés nyomán a vizsgálat megin-
dult és a londoni rendőrség hamar megtalálta
a bűnös anyát, egy fiatal és csinos pincérleány
személyében, ki pirulva bár, de simán és rész-
letesen vallott. E vallomásokból kiűnt, hogy ő
tenyeg tévedésből tette le a gyermeket Mr.
H w u ajtaja elé, az első emeleten. Nagy iz-
gatottságában és sietségében azt hitte, hogy a
második emeleten van — Mr. Quwer ajtaja
előtt...

Amikor ezt Mr. H w u megudta, majd
megszáradt nevetésben. A két jóbarát nem ta-
lakozott többet, mert — mint a kapu elbe-
szelte — még asnap a szállodába költözködött
és az első fertálykor butorait is elvitette, Mr.
Quwer — a nőgyűlölő.

Glattfelder püspök az aradi ifjuságról.

— Az Internátus Egylet megalakulása. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 15.

Vasárnap délután tartotta meg alakuló ösz-
szejövetelét az Aradi Internátus Egyesület,
amely egy középiskolai internátust akar Ara-
don létesíteni és fenntartani. Az internátus
gondolata Glattfelder Gyula dr. csanádi püs-
póktól ered, aki ép oly szeretettel készül meg-
valósítani az aradi katolikus középiskolai inter-
nátust, mint ahogy annak idején Budapesten
megteremtette a főiskolai Szent Imre kollégiumo-
kat. Érdeklődésének és támogatásának kétségtelen
bizonyosságul személyesen vett részt az internátus-
egylet alakuló ülésén és nagyarányu megnyitó
beszédében arra mutatott rá, hogy az interná-
tust azért kell az egyház égisze alá helyezni,
egyházi szellemben megvalósítani, mert a kul-
túrális intézmények megvalósítására első sor-
ban azok kötelesek és jogosultak, akik ősi
kultur-tényezők.

Az összejövetelt, amelyen az aradi katoli-
kus vezetőemberek és tanügyi férfiak képví-
selve voltak, Múlek Lajos dr. közjegyző nyi-
totta meg és azt indítványozta, hogy Lócsa
Résző városi tanácsnok vezetésével Buja Sán-
dor, Szathmáry Gyula, Vannay Gyula és Var-
jassy Árpád tagokból álló bizottság hívja meg
az ülést a püspököt.

Glattfelder beszéde.

Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök ál-
jenzéstől fogadva lépett a város háza tanács-
termébe és Múlek Lajos dr. üdvözlő szavai után
a következő megnyitó beszédet mondotta:

— Mélyen tisztelt közönség! Arról van
szó, hogy azt a munkát, amelyet az iskola
nagy ambícióval és szeretettel folytat, azt az
élet le ne rombolja, hogy amit a tanításban a
tanárok az ifjúság lelkebe beplántálnak, azt
rossz példa, rossz indulat el ne pusztítsa. Nem
kell azt nekem különösen hangsúlyoznom, hogy
az iskolának ideális célja, az élet mostoha ko-
rúlményei között mennyire és hányszor sem-
mivé lesz, nem kell azt itt esetelnem, hogy
bármennyire törje is magát a tanári kar és
azon egy két óra alatt, mely alatt az ifjúság-
hoz hozzáférközhetik, bármennyire is megtesz
mindent, ami tőle telik, de az a néhány éa,
amit az a fiatal ember az iskola falai között
tölt, elmúlik, azon néhány órán túl pedig oda-
kint az életben az órák hosszú sorozata követ-
kezik, amely órák alatt mindenféle irányzat és
mindféle impresszió kíván érvényesülni azon
fiatal ember lelkén, csak oly impresszió és oly
irányzat nem, amelyet az iskola képvisel. Ki
van szolgálatva a tanuló ifjúság az élet esheté-
seinek, ki van szolgálatva az utca, a társad-
alom, a téves korszellem káros befolyásának
és csábításának. Nem lehet tehát közönyösen
nézni azt, hogy amikor a nemzet, az államha-
talom és a társadalom egyaránt óriási áldozo-
tokat hoz tanintézetekben, hogy oly ifjúságot
neveljen és oly karaktert adjon az ifjúságnak,
amely karaktereken nyugodtan fog pihenni
majd ennek az országnak jövője, hogy —
mondom — amikor a nemzet, a társadalom
ezekkel az óriási áldozatokkal törekedik egy
szép és intelligens jövő ifjúságnak a biztosítá-
sára, akkor téves környezet azt, amit a hivatott
tényezők megalapoztak, egészen elpusztítsa.

— Mpen ez a konzideráció volt az oka
annak, — amért már többfelé felvetették azt a
gondolatot, hogy az iskolák munkáját ki-
 kell egészíteni és emellett, hogy az iskola hi-
vatott képviselői és az iskolának tudomány és
lelkület s erőt arra való p pji a tudást köz-
vetítsék, legyen az iskola mellett, egy olyan
intézmény, amely megteszi viszont hogy jel-
lemet, lelket, benső erőt, vizta erkölcsi fel-
fogást biztosítson az ifjúság számára. Megtet-
tük ezt a főiskolai ifjúságnál és Budapesten
már hals istennek elég szép eredményt értünk
el, mert Budapesten az egyetem mellett az
internátusok egész sora emelkedett. Csak a

budapesti Szent Imre kollégiumra mutatok rá, amely az ifjúság nevelésében igen érdemes munkát végez, amikor négyezrenél több egyetemi hallgatót kebelébe fogad és ezeknél az ifjaknál működik, dolgozik, hogy parallel az egyetem munkájával haladjon szellemi fejlődésük. Azonban éppen itt a Szent Imre kollégiumban való működés folytán láttam azt és látták velem együtt sokan, hogy nem lehet a dolgot a főiskolán megkezdeni, mert amikor az a fiatal ember a főiskolára jön, akkor a lelkilete, gondolkodása félig-meddig már kialakult. Azt az ifjúságot, akkor kell még impresszionálni, akkor kell még kedélyét, gondolkodását, erkölcsi felfogását alakítani, amikor az impressziók befogadására még egészen képes. Ez a kor pedig a serdülő ifjú kora és éppen azért mondom, hogy az egyetemi ifjakkal való foglalkozás közben érlelődött meg bennem és velem együtt sokakban a gondolat, hogy az akadémiai ifjúságot csak akkor lesz lehetséges igazán arra a szellemi és erkölcsi nivóra felemelni, amelyre szüksége van az országnak, hogyha már a középiskolai ifjúságnál megtörténik minden, ami ezen középiskolai ifjúságnak nemcsak tudományos kiképzésére, hanem szellemi kialakulására is szükséges.

— Ez a gondolat érlelte meg bennem az elhatározást, hogy a középiskolai ifjúság nevelésére itt egyházmegyében, ahol a talaj arra alkalmas, internátust létesítsünk. Ez a megye, a csanádi egyházmegye, ennek a műnek, lehet mondani, klasszikus talaja, mert nincsen az országnak egyetlen vidéke sem, mint éppen ez a délvidék, amelyben annyi nagy város, oly fejlett intelligencia és oly jó társadalom volna, mint a csanádi egyházmegye területén. Amikor az egyetemi törvényjavaslatnak előkészítő tárgyalásai folytak és annak a szükségességét vitattuk, hogy a délvidékre kell a létesítendő főiskolák zömét elhelyezni, mint egyik erős argumentumot azt is felhoztuk, hogy a budapesti egyetemi ifjúságnak csaknem negyedrésze a csanádi egyházmegye területéről kerül ki és én a Szent Imre kollégiumban láttam, hogy special Arad a főiskolai tanuló ifjúságnak igen tekintélyes kontingensét szolgáltatja.

— Már most aztán egészen természetesen, hogyha valahol, akkor itten a délvidéken és a délvidéknek erre a munkára legalkalmasabb városában, Aradon kell ilyen művet létesíteni. *(Élénk helyeslés.)* Hogyha az aradi társadalom annyi érzékkel bír a nemzet ezen kulturális törekvésével szemben, hogy valóban ontja a tanulni vágyó ifjúságot, akkor már itt az aradi ifjúság életében kell megvalósítani, létesíteni azon intézményt, amely az ifjúság karakterének fejlesztésével megteszi mindazt, ami szükséges arra, hogy abból az ifjúságból oly fiatal emberek legyenek nevelhetők, kiket nyugodtan lehet akármelyik nagy város forgatagába bocsátani. Ez az ok, az innen kikerülő ifjúságnak nagy száma, volt az, amiért első sorban gondolom Aradra. A másik ok Aradnak tagadhatatlanul előkelő kulturális helyzete amit egyszer egy más városban mondtam, ugyanolyan joggal hirdetem azt Aradon is, nevezetesen, hogy meg kell teremteni azon intézményeket, amelyek a kulturális decentralizációt lehetővé teszik. Én magam budapesti ember vagyok, szeretem szülővárosomat, és természetesen találok, hogy az ország óriási nagy áldozatokat hozzon, hogy a nemzetnek fővárosa arra a nivóra emelkedjék, amelyen ma büszkén áll és büszkeséggel szemlélem, — de ha ezt szükségesnek tartom, szükségesnek kell mondanom azt is, hogy a főváros ne abszorbeáljon mindenféle kulturális intézményt és ne fusson ott össze az összes szükségből mindenféle kulturális tendencia. Éppen azok a városok, amelyek a kultúra terén tanúsított áldozatkészségükkel jelölték ki, hogy van bennük vágy és erő arra, hogy a kultúrának otthonait megteremtsék és a kultúrát otthonossá tegyék falaik közt — és ezen városok közt Aradot az elsőnek ismerem — igazolják, hogy azok az intézmények ott meg lesznek.

— Amiket eddig elmondtam, természetesen és érthetővé teszik azt, hogy a vidéki kulturális centrumokban nevelő intézet létesüljön. Érthetővé teszik azt, hogy Aradra, erre a kulturális centrumra, erre a nemzeti tradíciókkal ékeskedő városra, erre a magyar szellemet átvirrasztó gócpontokra essen a tekintet. *(Élénk helyeslés.)* Felmerül azonban még egy kérdés,

nevezetesen az, hogy miért veti fel ezt a kérdést ennek a városnak és ennek az egyházmegyének püspöke, hogy miért akarjuk ezt a kulturális mozgalmat az egyháznak egésze alá hozni és miért akarjuk ebben az intézményben az egyháznak szellemét érvényesíteni és miért akarjuk a keresztény gondolatot ebbe a kulturális centrumba belevenni? Mélyen tisztelt közönség! Azt hiszem azért, mert a kultúrának intézményeit első sorban azok vannak hivatva megvalósítani, akik ősi kulturális tényezők, mert a nevelésre első sorban azok vannak hivatva, akik a nevelés szellemében és a neveléssel szemben való lelkesedésben nőttek fel és azt hiszem nem találok ellenmondásra, amikor azt mondom, hogy azt a kulturális intézményt és azt a vallásos szervezetet, amely ennek a nemzetnek 900 éves múltjában kezdettől fogva szüntelenül ottan állt kulturális igényeinek kielégítése körül, hogy ezt a kulturális intézményt kell első sorban tekinteni, mikor arról van szó, hogy az új században, a huszadik században, megteremtjük az ifjúság számára szükséges kultúrális tényezőket. Itt ezen a ponton, amelyen állunk, innen a Maros mellől áradt szét 900 év előtt a keresztény kultúra, amely nemcsak templomokat emelt, hanem a templomok mellett mindenütt iskolákat is létesített és akik idejöttek a Maros mellékre a marosvári püspökségbe képviselni a kereszténység ügyét, azok nemcsak a kereszténységet hozták magukkal és lelkük nemcsak abba merült ki, hogy oltárokat állítsanak, hanem katedrát is állítottak azzal a szeretettel, amellyel az Ur oltárát állították és a lelküket nemcsak a kegyelem erejével telítették, hanem eltöltötték az emberek lelkét az igazság, a tudomány értékeivel is. És ez a körülmény, hogy innen, a marosvári püspökségből áradt szét Szent Gellértől fogva a Maros mentén és az egész délvidéken nemcsak a kereszténységhez való ragaszkodás, hanem az egyház ügyének szeretete, hanem ezzel parallel a tudomány és műveltség szeretete is; ez teszi érihetővé azt, hogy a magyarság ezen a délvidéken oly hamar beleolvadt és szervező része lett annak a királyságnak, amely nagy volt és dicső nemcsak keresztény volta miatt, hanem ezzel kapcsolatban nagy volt tudomány szeretete, művészet szeretete és kulturális érzéke miatt is.

Mélyen tisztelt közönség! A múltnak ez a tanúsága, amely azt hangoztatja, hogy, azok akik lelküket nevelték és akik az egyház kegyelmeivel akarták az embert felemelni, hogy azok egyúttal a műveltség fáklyáját is hordozták körül és az embert a műveltség eszközeivel telítették, ez a tanúsága a múltnak ösztökél engem arra, hogy nemcsak a múltban lássam ezt a parallel munkát a vallás és a kultúra működés között, hanem hogy ezt a munkát a jelenben is lássam, ezért ajánlottam fel minden szeretetemet és képességemet arra, hogy itt a délvidéken, special pedig miután Aradról van szó, Aradon létesítsünk oly kulturális intézményt, amelyben a hit és tudás, a valláshoz való ragaszkodás, az erkölcsnek szeretete, az igazság és tudomány mélyesleges tisztelése és hűséges ragaszkodás az egyház felfogásaihoz együttesen otthonra találjon. *(Lelkes éljenzés.)* Nem akarok részletekbe bocsátkozni és nem akarok itt, amikor tulajdonképpen csak az első lépés megtételéről és a megalakulásról van szó, részletes programot adni, de azt az egyet hangoztatnom kell, hogy oly intézmény felállítására és oly intézmény kontemplálására van szükség ebben a létesítendő internátusban, amely azt célozza, hogy ez elégítse ki az ember minden igényét. Elégítse ki az ember eszének igényét, de elégítse ki az ember szívének igényét is, elégítse ki az ember tudomány-szomját, de elégítse ki az ember természet feletti vágyakozásait is, elégítse ki a gondolkodó lény szükségleteit, de elégítse ki az isten felé törő lélek szükségleteit is *(élénk helyeslés)* mert vallom azt és nem állok egyedül ebben a tekintetben, hogy igazi értékes generációt csak akkor nevelhetünk, hogyha abba a serdülő generációba nemcsak tudományaszomjat plántálunk bele, hanem beleplántáljuk a mélyesleges hitet és odaadást istennel szemben. *(Helyeslés.)*

— Ez a törekvésem, ez a meggyőződésem és azt hiszem, hogy ebben a meggyőződésemben senki ellentmondásával nem találkozom, miután senki érzékenységét és jogos igényeit

nem sérttem. Azt akarjuk, hogy egész férfiakat neveljünk, férfiakat, akiket nemcsak a fegyvereknek eszköze, hanem az ellenőrzésnek ébersége és az előjárók szigorúsága visz arra, hogy megállják a helyüket az erkölcs útján, hanem arra viszi őket lelkiismeretük, meggyőződésük, nemes érzésük és vallásos gondolkodásuk. Hogyha ilyen férfiakat fogunk nevelni, akkor nem kell majd attól félnünk, hogy ezek a fiatal emberek könnyen fognak a pillanatnyi kísértések alatt letérni, nem kell majd attól félni, hogy csak drákói szigorú eszközökkel lehet az iskola falai között a fegyelmet fenntartani. Nemcsak a szigorúság eszközeitől kell remélnünk az iskolának a fegyelmét, hanem meggyőződés szerint ezt kell remélnünk a lélektől, a lélek mély meggyőződésétől, a lélek tisztán vallásos felfogásától az emelkedett erkölcsi meggyőződéstől és érzéstől és ha az intézet, amelyet létrehozni akarunk, fog nevelni ifjúságot, amely szereti a tudományt, de szereti lelkét és istenét, meg lehetnek győződve arról, hogy nemcsak Arad városának, hanem a magyar nemzet, amelynek egy tekintélyes, nevezetesen pontján állunk itt Aradon, hálával emlékezik arra a pillanatra, amelyben meg született az a gondolat, hogy itt nevelő, még pedig vallásosan nevelő intézet létesüljön. Ebben a reményben, hogy a nemzet valamikor elismeréssel fog adózni azoknak, akiknek elhatározásából megszületett itt Aradon egy értékes kulturális intézmény és nevelő otthon, ennek a reménynek kifejezése mellett a közgyűlést megnyitottam jelentem ki. *(Hosszantartó, lelkes éljenzés.)*

Az egyesület működési programja.

Hatalmas tapsal fogadták a püspök szónoki melegségtől és az eszme iránti szeretettől áthatott beszédét, amelyért azután az értekezlet nevében az előkészítő bizottság elnöke, Múlek Lajos dr. mondott köszönetet. Glattfelder Gyula dr., aki közben elfoglalta az elnöki széket, rátért a jogi kereteknek, annak a szabályzatnak ismertetésére, amely szükséges ahhoz, hogy az egyesület a kultuskormány és a társadalom támogatását megszerezhesse.

Az alapszabálytervezet szerint az egyesület címe Aradi Internátus Egyesület, bizonytalan időre. Jövedelmét alapítványokból, tagsági díjakból, segélyekből és tagdíjakból szerzi be. A rendes tagsági díj évi 2 korona. Az egyesület védnöke a mindenkori csanádi püspök, aki elé az egyesület összes anyagi ügyei fölterjesztendők. A védnök nevezi ki az internátus vezetőjét, az ő beleegyezése kell az egyesület megszűntetéséhez. Az egyesület vagyonából megszüntetés esetén aradi tanulók számára ösztöndíj alapítványt tesznek.

Néhány jelentéktelen módosítás után az alapszabályokat elfogadták.

Egy kis incidens.

Ellenvetése csupán Láng János államvasuti fogalmazónak volt, aki azt kívánta, hogy az alapszabályokba vegyék föl, hogy az egyesület tagja nem lehet olyan egyén, aki nem vallásos, nem erkölcsös, nem hazafias. Az internátus egyet vallásos, erkölcsös, hazafias neveléssel akar foglalkozni, tehát csak olyanok lehetnek az egyesület tagjai az ő nézete szerint, akik ilyen elveket vallanak. Különösen kívánja, hogy mindennemű titkos társaságok tagjait, a szabadkőműveseket utasítsa vissza az egyesület.

Az éleshangú felszólalásra Glattfelder Gyula dr. püspök csillapítólag válaszolt és arra mutatott rá, hogy a tagok felvétele a választmány dolga lesz és a választmány kétségtelenül nem vesz föl olyanokat, akik az ügy elengedési...

Még mielőtt a püspök befejezhette volna szavait, kinos incidens történt, amely az értekezlet résztvevői között konsternációt idézett elő. Láng János harsány hangon bekiáltott a püspök beszédébe.

— Ohó méltóságos uram! én előbb tudni akarom, hogy kik lesznek a választmány tagjai?

Pár pillanatig csend támadt. A püspök nem folytatta mondanivalóját, hanem kipi-
rultan ült az elnöki széken. Az okvetetlen-
kedőt pedig Múlek Lajos dr. világosította föl,
hogy az ma, amikor még meg sem alakult az
egyesület, nem lehet megállapítani, hogy ki le-
gyen a választmányban. Láng azonban nem
nyugodott meg és a körülötte állók sem tudták
reábirni a kellemetlen "kérdés feszegetésének
abbahagyására. Mindenáron azt követelte, hogy
hogy azt alapszabályokba vegyék föl, hogy tit-
kos társulatok tagjai nem lehetnek az interná-
tus egyesület tagjai. Végre is Glattfelder püspök
vetett véget a hosszúra nyúlt vitának azzal a
kijelentéssel, hogy ilyesmit lehetetlen megvaló-
sítani, mert nem lehet megállapítani, ki tagja,
ki nem tagja a titkos egyesületnek.

Ezután végleg elfogadták az alapszabályoka
és megválasztották az ideiglenes vezetőséget: Mú-
lek Lajos dr. elnököt, Metzger Márton és Velcsov
Géza dr. titkár-jegyzőket. Befejezésül Glattfel-
der Gyula püspök kívánt virágzó fejlődést a
jövendő internátusnak.

Az Achim-per

a budapesti esküdtszék előtt.

— A tárgyalás első napja. —

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Budapest, január 15.

A budapesti esküdtbírószék ma kezdte meg
a két Zsilinszky-fiu bűnpörének tárgyalását.
Zsilinszky Endre és Gábor és édesatyjuk be-
csületének védelmét keresve Achim Andrást
a oszalai néprezért, saját lakásán kérdőre von-
ták a szóváltás, majd dulakodás után lelőtték.
Az ügyesség eredetileg gyilkosság büntette
miatt tett vádat a Zsilinszky-testvérek ellen,
ma azonban megváltoztatta ezt az álláspontját
s halált okozó súlyos testisértéssel vádolta
meg őket. A két vádlott a mai tárgyaláson
váltig hangoztatta, hogy nem volt szándéka
Achimot tétleg bántalmazni. Bákelességesen
akarták vele eligazítani a dolgot s a botot és
a revolvért azért vitték magukkal, hogy az
esetleges támadás ellen védekezhessenek.

A Zsilinszky-fiuk ügyét a békésgyulai es-
küdtszék tárgyalta először s fölmentő verdiktet
hozott, megállapítván a jogos önvédelmet. A
Kuria azonban megsemmisítette a gyulai es-
küdtbírószék verdiktjét s a pör tárgyalását a
budapesti esküdtbírószékra bízta.

A tárgyalásra körülbelül harminc tanút
idézték meg, valamennyit Békéscsabáról, a
dráma helyéről. Eljött a tárgyalásra, mint ma-
gánvádló és tanu Achim András özvegye is,
valamint leánya, Ilona. Fekete ruhában, bekö-
tött fejjel jelent meg a tárgyaláson, hogy re-
produkálja az ura vallomását, melyet állítólag
a halálos ágyán közölt vele. Kissé tótosan be-
szél, de energiával. Azt vallotta, hogy az ura
közlése szerint a Zsilinszky fiuk orvul támad-
ták meg az urát, mikor öltözködés közben a
tükör előtt állott s többször lőttek rá.

A két vádlott közül az egyik, Endre, fog-
va van. A fogházból kísérte két börtönőr az
esküdtbírószék elé. Testvére, Gábor, tűzérőn-
kéntes s uniformisban jelent meg a tárgyalá-
son. Még az oldalfegyvert sem tette le, amiből
majdnem katonai konfliktus támadt. Az elnök
ugyanis felszólította, hogy tegye le a fegy-
vert, de Zsilinszky Gábor fölöttes katonai ha-
tóságának utasítására hivatkozva, nem akart a
fegyverétől megválni. Az elnök erre retorzió-
képen két szurogyos börtönőrt állított mel-

léje, hogy a katonai hatalommal szemben a
polgári hatalomnak is érvényt szerezzen.

Mielőtt az érdemleges tárgyalás megke-
zdődött volna, még egy érdekes jelenet folyt le.
Az elnök ugyanis jelentette, hogy hivatalosan
tudomására adták neki, hogy a vádlottak ér-
dekében presszionáló levelet intézett valaki
az esküdtsekhez. Az esküdték az elnök felszólí-
tására egyenként kijelentették, hogy semmi-
féle levelet nem kaptak a vádlottak érde-
kében.

A tárgyalás pontban kilenc órákor kezdő-
dött. A terem a szorongásig megtelt. Ott vol-
tak a hadbírószék tagjai is Papp tábornok ve-
zetésével, az emeleti páholyban.

Az ítélőtábla elnöke Balogh György elnö-
köl. Szavazóbírák Sály és Mikovics. A vádha-
tóságot Sellyey Barnabás dr. királyi főügyész-
helyettes, a főmagánvádlót Fényes Samu dr.
képviseli, védők Kenedi Géza dr. és Kepich
Frigyes dr.

Az esküdtszék így alakult meg: Rendes
esküdték: Gabos Róbert Samu petróleumkeres-
kedő. Balázs Sándor műszaki kereskedő, Wurg-
lics Antal vendéglős, Bréhm Antal háztulajdo-
nos, Katona József r.-társasági titkár, Kelemen
Sándor nyug. barkigazgató, Leszik Karoly
könyvkötő, Szerencs József kereskedő, Róth
Szigfrid háztulajdonos, Szabó Miksa rövidaru
kereskedő, Micky Miksa háztulajdonos és Agos-
ton Miksa igazgató. Helyettes esküdték: Balogh
Zoltán hivatalnok és Pesszl Lajos háztulaj-
donos.

Megváltoztatott minősítés.

Az esküdték meghiteltetése után az el-
nök megállapítja, hogy a tanúk valamennyien
megjelentek.

A vádlottak kihallgatására került most a
sor. Az elnök előbb fölolvastatja a vádiratot s
kérdést intéz a királyi ügyészhez, hogy fön-
tartja-e a vádat?

Ügyész: Az előző esküdtszéki tárgyalás
megsemmisítésével végződött. Az ott történetet
figyelmem kívül nem hagyhatom, de hogy az
eljárást gyorsabbá tegyem, a vádat fönntartom,
de a minősítéstől eltérő és a vádlottakat a
b.k. 301. szakaszába átköző és 306. szerint
minősülő halált okozó súlyos testisértéssel
vádolom, mint tettestársakat.

Zsilinszky Gábor.

Elnök: Tudomásul vesszük. S most föl-
szólítom Zsilinszky Gábort, hogy álljon az es-
küdtszék elé.

Zsilinszky a bíróság elé áll. Az elnök ek-
kor szólalt föl az oldalfegyver dolgában s az
érdemleges kihallgatásra csak akkor került a
sor, amikor ezt elintézték, úgy, hogy két szu-
ronyos börtönőrt állítottak a vádlott mellé.

Elnök: Mi indította arra, hogy Achim
Andrást a lakásán fölkeressék és megtámadják?

— Előző nap egy Achim által szerkesztett
lapot kaptunk kézhez, melyben Achim András
súlyos sértésekkel illette atyámát és nagybá-
tyámat. Atyámat egyebek közt azzal vádolta
meg, hogy egy parcellázásánál visszaéléseket kö-
vetett el s hogy egy mérnök arcul köpte. Ez a
cikk arra indított bennünket, hogy fölkeressük
Achimot s felszólítsuk, hogy a rágalmat vonja
vissza. Kerestük a Fiume kávéházban, a vá-
rosban, de nem találtuk. Erre abban állapod-
tunk meg, hogy másnap a lakásán fogjuk föl-
keresni.

— Kivel találkoztak szombaton?

— Kosinszki Mátyással.

— Igaz az, hogy Kosinszky Mátyástól tuda-
koztak, hol lakik Achim?

— Nem tudkoztunk, mert tudtam, hol
lakik Achim.

— Mi történt másnap?

— A bátyám botot, én korbácsot vettem
magamhoz. Azonkívül rendes szokásom szerint
revolvért tettem a zsebembe.

— Mire való volt ez?

— Félünk attól, hogy Achim hívei meg-
fognak bennünket támadni, ha fölismernek.

— Mi szándékát mutat Achimhoz?

— Hogy felszólítsuk, hogy az atyám ellen
szórt rágalmat vonja vissza.

— Arra nem gondoltak, hogy tétleg bán-
talmazni fogják?

— Arra nem gondoltunk. Hanem az volt
a szándékunk, ha nem vonja vissza a sér-
tést, saját útján fogunk magunknak elégtételt
szerezni.

— Mi történt tehát Achimnál?

— Elmentünk a lakására s bementünk a
konyhába. A cselédől megkérdeztük, hogy
otthon van-e Achim ur. Azt mondta, ott van
van s hogy be fog bennünket jeleníteni. A cse-
léd bement, majd öt perc múlva kijött s azt
mondta, hogy a képviselő ur nyomban fogadai
fog bennünket. Mi várunk...

— Dehogy vártak. Rogyon bementek.

— Vártunk s aztán bekopogtattunk. A
szabad szóra bementünk. Achim a szoba tulá-
sarkán állt. A bátyám bemutatkozott, majd elő-
álltam s én is bemutatkoztam neki. A bátyám
erre azt mondta, hogy azért jöttünk, hogy föl-
kérjük, hogy szüntesse meg atyám ellen a tá-
madást. Achim erre botot ragadott...

— Achim kezében nem volt bot, mert ak-
kor kelt föl.

— Kérem, bot volt a kezében.

— Milyen bot?

— Egy fekete színű bot.

— Mit mondott Achim?

— Azt mondta, hogy *takarodjunk ki*.

Majd ütésre emelte a botot s rá akart ütni a
bátyámra. A bátyám is védekezett s ő is rá-
ütött Achimra. Achim erre megragadta a bá-
tyámat, lenyomta az ágyra és fojtogatta. Én
félttem, hogy a bátyámat megfojtja, elővettem
a revolvért s ijesztéssel lőttem.

— Háromszor lőtt?

— Egyszer.

— Az önök viselkedéséből az látszik, hogy
Achimot inzultálni akartak.

— Nem akartuk inzultálni.

— Minek vette akkor magához a kor-
bácsot?

— Mivel a sétapálcámat nem találtam, a
korbács után nyultam, mely a fogason függött.

— Csodálatos, hogy az ágyrak nem volt
semmi gyűrődése, noha, mint ön mondja, a
bátyját oda nyomta le.

— Ugy történt, a mint mondtam.

— Mi csináltak az eset után?

— Sieltünk a főszolgabíróhoz, hogy jelent-
kezzünk.

— Elmondta neki az esetet?

— Igen.

— Adta neki a revolvért?

— Igen.

— Önök a járásbíróhoz is mentek je-
lentkezni?

— Igen. A járásbíró az ügyességhoz uta-
sított. Ott is jelentkeztünk.

— Önök már előre megbeszélték a táma-
dást. Erre tanuk vannak.

— Mi nem határoztunk el előbb egyebet,
mint azt, hogy kérni fogjuk, hogy szüntesse
meg atyám ellen a harszást.

— A csendőrnek is ugyanezt mondták.

— Mi nem beszéltünk mást a csendőrök-
nek sem.

Zsilinszky Endre.

Ezután Zsilinszky Endrét hallgatták ki.

— Nem érzem magamat bűnösnek, így
kezdte vallomását a vádlott. Hibás vagyok ab-
ban, hogy én vettem föl öccsem előtt az es-
met, hogy elégtételt kell szerezni az apám
ellen intézett támadásért. Sem én, sem az
öcsém, soha politikával nem foglalkoztunk, sőt
undorral fordultunk el attól a szennyről, mely
Békéscsabát elárasztotta.

— Ön elolvasta Achim lapját s akkor mint
határozott?

— Azt mondtam öcsémnek, nem számitha-
tunk arra, hogy Achimot társadalmi uton elégté-
telt kapjunk.

— Miért nem fordultak a bírósághoz?

— Oda is hiába fordultunk volna, mert
Achimot a Haz nem adta volna ki.

— A lap máskor is támadta az édes
atyját?

— Ilyen vérlázító módon még nem támadta
soha.

— Miben állapodott meg az öccsével?

— Hogy elmegegyünk Achimhoz s fölhi-
vuk, hogy vonja vissza a rágalmat. Kerestük
is Achimot szombaton a kávéházban, de nem
találtuk. Fegyvert a békéscsabai viszonyok közt
állandóan hordtam magammal, de az enyém
véletlenül nem volt kezemben. Kosinszky báró-
tomtól kértem el a revolverét.

— Mit beszélt Kosinszkyval?

— Elmondtam neki, hogy föl akarjuk Achimot keresni. Megjegyzem, hogy én a revolvert mindig magammal hordtam, valahányszor számítottam arra, hogy Achimmal találkozni fogunk, a kinek a szemében a mi nevünk vöröses posztó volt.

— Önök tehát nem találták a kávéházban Achimot. Mi történt aztán?

— Maestap reggel nyolckor elmentünk Achimhoz s ott meglepettük a szobaleánynak, hogy Achimmal beszélni akarunk.

— Megmondták a nevüket?

— Valószínűleg tartottam, hogy a család ismer bennünket.

— A leány tehát bejelentette magukat.

— Igen. Azt mondta, hogy foglaljunk helyet a verandán, a képviselő ur később fogadni fog bennünket. En elvezetett a türelmemet s az öcsémrel együtt bementünk. Kopogtatunk s a szabad szóra benyitottunk. Az asztal mellett megállunk s én azt mondtam: Achim ur, eljöttünk, hogy vonja vissza az apám ellen szórt rágalmat. Achim erre erőyes hangon ránt szót:

— T-karodjanak!

— N-künk jogunk volt idejönni, mondtam s újra föl hívom, hogy vonja vissza a rágalmat.

Erre Achim a fejem felé sujtott. Ugy em lékszem, hogy felfogtam az ütést s én bottal feléje sujtottam. Erre megragadt s az ágyhoz szorított, majd fojtogatott. Ekkor az öcsém rá szót:

— Ne bántsa a bátyámat, mert lövök!

Ebben a pillanatban eldőrdült a lövés. Achim a lövés után nyomban elboacsátott s mi elietve távoztunk.

— Egyezzer lőt csak az öcsö?

— Csak egyszer.

— Csodálatos, hogy ön du'akodást emleget s annak a szobában semmi nyoma sem látszott.

— Lehet, hogy utólag elrendezték a szobát.

— Örök engedély nélkül mentek be.

— Azt hiszem, mikor édesatyám becsületét védjük.

— Milyen elhatározással mentek oda, mondja meg öcsintén. Minek vitték magukkal revolvert?

— Kérem, én még a járásbírósi tárgyalásra is revolverrel megyek. Arra számítottunk, hogy többeket fogunk Achimnál találni.

— Önök el lehettek rá készülve, hogy Achim nem fogja szó nélkül eltérni a felelősségre vonást, különösen akkor, mikor Achim erőszakos ember hírében áll.

— Mi nem Achimról féltünk, hanem attól, hogy a bívei meg fogják bennünket támadni.

— Mikor menekültek s az öreg Viozián föl akarta magukat tartóztatni, ön revolvert fogott rá.

— Én nem fogtam rá.

— A helyszínen csak az ön botját találták meg. Achimnál nem is volt bot.

— Volt nála bot, azt határozottan mondtam.

Az elnök tíz percere felfüggeszti az ülést. Szünet után az elnök felszólítja a vádlottakat, mutassák meg, miként folyt le a dukaadás.

Zsilinszky Endre kezébe veszi a botot s megmutatja, hogyan támad rá Achim s hogyan védte ki az ütést. Zsilinszky Gábor pedig azt magyarázta el, hogyan védte meg a bátyját.

A védők előterjesztése.

Kenedi Géza dr. a tanúk kihallgatása előtt a bizonyítást a maga részéről arra óhajtja kiterjeszteni, hogy Achim olyan terrorizmust fejtett ki, hogy a művelt emberek kénytelenek voltak fegyvert viselni. Ezért viseltek fegyvert a vádlottak is. Achim magán életére vonatkozólag a védelem soha semmiféle bizonyítást nem ajánlott föl, ez teljesen távol áll a védelemtől. Kéri kihallgatni Palatinus Jánost, akit Achim az utcán leütött. Kihallgatni kéri Kosinszky Mihályt, akit Achim lövéssel fenyegetett. Kihallgatni kéri a vádlottak nőtestvérét arra nézve, milyen viselkedést tanusítottak a vádlottak az esetet megelőző napon.

Kihallgatni kéri Achim volt kocsisát, aki Achim parancsára Palatinust az utcán leütötte.

Hogy Achim az esetet megelőző napon fekete bottal járt arra nézve szintén jelent be a védő tanút, valamint arra, hogy Achim ugyanaz nap, mikor a Zsilinszky Endre háza előtt elment s ott ur leányokat látott, azt mondta: Ezek az ur... most is bitangolnak. Lengyel Zoltán képviselő tanusítani fogja, hogy Achim fölajánlotta neki, hogy kit veressen meg a békésgyulai választáson, melyen Lengyel az öcsöje révén érdekelt volt. Neki mondtotta Achim, erre megbízható emberei vannak s a dolog sohasem fog kitúródni. Bizonyítani kívánja, hogy a képviselőtestület többször volt kénytelen Achimot rendbontással sújtani, mert viselkedésével lehetlenné tette a tanácskozást s hogy Achim politikai okokból több ízben olyan foku erőszakoskodást tanusított, hogy minden ember övédelemből fegyvert volt kénytelen viselni Szaberényi Lajos Zsigmond evangélikus lelkész bizonyítani fogja, hogy Achim a vasútnál hűvelvel megtámadta s sajtáztatva megverte. Gabnai Antal pedig bizonyítani fogja, hogy a szerencsétlen követő napon Achim lakásán járt s a vánkoston két véres pöttyet látott. Ebből kiderül, hogy Achim nem menekülése közben sebesült meg. Ugyanez a tanu tudja, hogy Achim előtte való napon fekete botot viselt. Végül fölolvastatni kéri a Békéscsabai Friss Újság nak azt a számát, melyben a Zsilinszky Endre ellen való támadás megjelent.

— Igen kérem a Méltóságos Elnök urat, így fejezi be előterjesztését a védő, méltóztassák megkérdezni a magánvádló tisztelt képviselőjét, Fényes Samu urat, vajon azt a brosurát, melyben ennek a pörnek a tényállását a maga izlése szerint ismerteti s melyben a többek közt engem is hazugnak nevez, nem küldte-e meg az eskütő uraknak is.

Kappich dr. védő egész sereg tanút jelent be. a kiket Achim megrágalmazott vagy inzultált. Hivathozik a védő a békéscsabai járásbírójánál, találhatók több ügyirata, melyekből kiderül, hogy Achim ellen több büntető ügy volt folyamatban rágalmazás és testi-értés miatt, de ezeket az ügyeket máig sem sikerült befejezni.

Sélly Barnabás dr. királyi főügyési helyettes teljesen fölétegesnek tartja a bizonyító eljárást abban az irányban kiterjeszteni, melyben a védelem kívánja. Egyedül csak Gabnai-nak és Szaberényinek a kihallgatását tartja fontosnak.

A bíróság a védelem által kívánt tanúk közül csupán Hadina Antalnét rendelte el beidézni. A többi kívánt tanu kihallgatását mellőzi. A védelem ez ellen semmiféle panaszzal élt.

Az özvegy.

Ezután Achim L. András özvegye áll a bíróság elé.

Achimré az eset napján Budapesten volt. Sörgönyt kapott, hogy az ura veszélyesen megbetegedett. Beszélt vele a halálos ágyon a kórházban, az ápolás után. Azt mondtam:

— Ugye mondtam neked, ne irkálj, mert bántani fognak.

— Ha ezt előre tudtam volna, nem bántak volna el velem ilyen könnyen — felelte. Ne sirj, — vigasztalt. Elmondotta, hogy előbb fejbe verték a vádlottak, szután rálőttek. Hallottam a nyomdásztól, hogy Zsilinszky Endre azzal fe nyegatódzkodott, ha bántó cikk jelenik meg az apja ellen, leszámol Achimmal.

— Onhon volt a helyszíni szemle alkal-mával?

— Igen, de betegen feküdtem.

— Járt-e bottal az ura?

— Azelőtt igen, de pár hónap óta nem járt bottal. A Savoy-szállodában is megmondhatják, hogy nem volt nála bot.

— Ön a gyulai tárgyaláson azt mondta, hogy nem is volt botja az urának. Honnan tudja ezt?

— Gondolom.

— Kíván-e kártérítést?

— Ügyvédemre bízom.

— Az ura azt mondta, hogy orozva hátulról támadták meg?

— Szórol-szóra nem emlékszem, de a szavai szívémben vannak vésvé.

— Tud arról, hogy az ura revolvere eltűnt az éjjeli szekrényről?

— Még aznap előkerült.

Kenedi dr.: Az ura azt mondta volna, menekülés közben megötlött a szőnyegben és úgy kapta a második lövést. Ezt az első kihallgatásnál nem mondta ön el.

— Igen. Amikor ezt a vallomást felvették velem, a vizsgálóbíró nagyon goromba volt. Felugrott, még a széke is felborult.

— Hogyan és milyen körülmények között tartották meg az első próbatárgyalást?

— Lejött az ügyvédünk és megmutattuk a helyet, de kitanításról szó sem volt.

— Hisz Viozián még azt is megmutatta, hogy esett el Achim.

— Csak arról beszéltünk, ki a jóbarát, ki az ellenség.

— Balogh elnök: Vádlottak! Halottak! Achim halalos ágyán mondtotta, hogy önök orozva rontottak rá.

— Ez nem igaz!

Achimné: Hisz a kórházi orvosnak is ugyanezt mondtotta az uram.

— Iaz, hogy ön hófón abban az ágyban aludt, amely mellett a gyilkosság történt.

— Nem igaz.

— Iaz az, hogy Gabnai Anna vércseppeket látott az ágyon.

— Ez sem igaz.

Tetemesrehívás.

Ezután felolvassák Achim Andrásnak eskü alatt felvett vallomását, amelyben azt mondja, hogy a Zsilinszky-fiúk betörték hozzá, hat-szor rálőttek és egy bottal fejbe vágták. A vádlottak kijelentették, hogy Achim vallomása valótlan. Felolvassák a békéscsabai Friss Újság közleményeit, amelyekben Achim sértően írt idősabb Zsilinszky Endréről. A cikkek megírására Zsilinszkynek a Parasztkirály birodalmából című sorozatban megjelent intervjua adott okot. Ebben azt állította, hogy Achim pénzért adta el a mandátumát Pető Sándornak. Achim fektel nül izgatott az úriostály ellen, csak bajt és zavart csinált a városban. Az intervjua miatt azután pro és kontra hírlapi polemia támadt Achim és Zsilinszky közt. Az elnök sorba fölolvastatja e cikkeket.

— Mondja csak, Zsilinszky dr., ez a leg-utóbb felolvasott cikk az önök lapjában jelent meg. Ebben azzal fenyegeti meg Achimot, hogy leplezi a következő számban. Mire volt ez jó?

— Azért, mert Achim viselkedése s ránt szórt rágalmai miatt más mód nem kínálkozott megtorlásra, így akartuk őt megfélemlíteni.

Az apa.

Ezután a terembe szólítja idős Zsilinszky Endre dr.-t, aki szomorúan néz végig szürkenyös börtöncérek köztülő fiaira. Az elnök kérdésére kijelenti, hogy valami kíván.

A vádlottak apjának a kihallgatása következett. Zsilinszky Endre dr., 60 éves, evangélikus, nyugalmazott tanár, földbirtokos a következő tanu. Az elnök figyelmezteti, hogy nem köteles vallomást tenni.

— Ha az ügynek használok, szívesen vallok.

— A vallomásétel, tekintve, hogy a fiairól van szó, kizárólag az ön elhatározasától függ. Melléves, hogy használ-e vagy árt-e az ügynek. Tessék meggondolni, kivan-e vallani?

— Igen.

Tanu ezután részletesen elmondotta az Achim egy egész történetét. Achimmal se jó, se rossz viszonyban nem volt, ellenséges indulattal nem viseltetett Achim iránt. Ő se vette észre sokáig, hogy Achim ellene durván lépett volna fel. A népgyűléseken, amiken résztvett, Achim soha nem támadta, de, ha nem volt jelen, Achim mindig inzultálta. A dolog ott kezdődött, amikor a budapesti Friss Újság-ban ő nyilatkozott a békéscsabai állapotokról és a nyilatkozatában nem a leghízelgőbb módon nyilatkozott Achim politikájáról. Achim erre egyenesen e célból indította meg a Békéscsabai Friss Újság-ot, amelyben három cikket durván támadta őt és Zilinszky Mihályt. Ez volt az oka a fiai fellepésének, amiről ő nem tudott. A védő kérdésére elmondta, hogy tudomása szerint Békéscsabán minden uriember fegyverrel járt, mert állandó inzultusoknak voltak kitéve. A fiai is sokáig revolverrel jártak, de ő elszedte tőlük és a birtokán, a kastélyban tartotta.

Ladányi István tanu, az elnök kérdéssire elmondja, hogy Achim egy nyomdát vásárolt Békéscsabán, nem készpénzzel, váltóval fizetett.

— Szokott Achim bottal járni?

— Csak amikor fájt a lába.

Kenedi Géza dr. védő: Miután a tanu tulságosan emlékszik arra, hogy Achim nem járt bottal, bemutatja a Vasárnapi Ujság egy számát, amelyben megjelent Achim fényképe, kezében bottal.

— Kérem az egy csuf fénykép.

— Önök féltették Achimot attól, hogy Budapesten beleköt valakibe és valami baja lesz.

— Nem volt ő kötekedő ember. Ha megbántották, visszaütött. Tíz eset közül neki mindig kilencszer volt igaza.

A revolver.

Koczinszky Mátyas csabai földbirtokos: A gyilkosságot megelőző éjjel találkoztam a Zsilinszky fiukkal a kávéház előtt. Zsilinszky Gábor megkérdezte tőlem, olvastam-e Achimnak az apjukat támadó cikkeit.

— Nem volt gyanus ön előtt, hogy revolvert kölcsön kérték?

— Mindenki tudja Csabán, milyen környezetben él Achim és ez a környezet mindegyre képes. Bizonytal ezért kérték a revolvért, ezért nem volt gyanus a kölcsön kérés.

— Miért nem mondta a vizsgálóbíró előtt, hogy ön adta kölcsön a revolvért?

— A vizsgálóbíró határozott kérdéseket adott fel, azokra válaszoltam.

— Tudta, hogy a Zsilinszky-fiuk revolverrel járnak?

— Tudtam.

— Nem volt feltűnő, hogy akkor nem volt náluk revolver?

— Nem. Mert azt hittem, hogy elveszett, vagy eladták.

Andrássy Károly a következő tanu. A békésgyulai tárgyaláson nem hallgatták ki. Csak látásból ismeri a Zsilinszky fiukat. Elmondja, hogy egy este hallotta, amint a Zsilinszky-fiuknak egy harmadik azt mondta:

— Menjének Achim lakására és vegyenek elégítélt.

— Biztosan tudja, hogy a Zsilinszky-fiuk voltak a beszélgetők?

— Igen.

— Felismerné azt az urat, aki a fiukat kísérte?

— Nem. Csak hallomásból értesültem, hogy Koczinszky földbirtokos lett volna.

— Miért nem jelentkezett tanunak az első tárgyalásra.

— Nem akartam belekeveredni ebbe az ügybe, mely pró és kontra annyi gyűlöletet váltott ki.

A tanut ezután szembesítették a Zsilinszky fiukkal.

A tárgyalást az elnök két órákor befejeztette.

A délutáni tárgyalás.

A délutáni tárgyalás folyamán több tanu lényegtelen vallomása után Fényes Samu tiltakozik újból az ellen, hogy a védők most is meggyanúsítanak mindenkit, aki a sértettel összefügg és úgy tüntetik fel a dolgot, mintha ezek az emberek ki lettek volna tanítva. A védőknek egyszer már elégtételt adott ebben az ügyben, de ez nem akadályozza meg azt, hogy ismét fel ne hozzák ezt a vádat. Kéri, hogy vagy helyezék őt vád alá, ha a tanukat kitanította, vagy pedig védje meg a bíróság őt.

Kenedi Géza dr. kijelenti, hogy Fényes Samu bántani nem akarták őt, csak kötelességüket teljesítették és ebben a kötelesség teljesítésben zavartatni nem engedik magukat.

Ezután Székely Lajos csabai ügyvédet hallgatták ki, aki a gyulai tárgyalásnál zárt tárgyalást kért. Az elnök kérdéssire kijelenti, hogy ma is fenntartja azon kérelmét, hogyha olyan kérdésekre kellene válaszolni, amelyek kényes természetűek, hogy zárt tárgyalást fog kérni.

Elnök: ki elemti, hogy ezeket a kérdéseket nem fogja érinteni.

Kenedi Géza dr.: Zárt tárgyalást kér, hogy a tanu nyugodtan mondassa el, mi indította a Szabadság című lap megindítására. A bíróság a kérelmet elveti.

Székely Lajos elmondja, hogy mint került Zsilinszky Endre a lap-bizottságba. Utána Radlich István törvényszéki jegyzőt, Rimanák Elek kórházi főorvost, Vass dr. orvost és Debreceni Lajos dr. szolgabíró hallgatta ki a bíróság.

Leleplezett bíró.

Eddig nyugodt mederben folytak a tanuvallomások és legelőbbin úgy vallottak, mint a gyulai esküdtbírók előtt. Szenzációs fordulat következett azonban be Fekete József esendő kihallgatásánál, aki először jelent meg, mint hivatalos közeg Achim házánál. Elmondja vallomásában, hogy Achim így szólt hozzá: Meglőttek a Zsilinszky fiuk. A gazemberek talán háromszor is belém löttek. Zsilinszky Gábor utközben elmondotta tanunak, hogy el voltak arra készülve, hogy vagy őt, vagy Achim marad ott holtan.

Zsilinszky Gábor: Ez valótlan, ezt nem mondtam!

Elnök már már le akarta ültetni a tanut mikor ez a következő szenzációs kijelentéssel állott elő:

— Múltaságos Elnök Ur! Még valamit akarok mondani, amit eddig nem mondtam még el. Mikor Kurz vizsgálóbíró a vádlottakat a járásbíró épületében kihallgatta, jelen volt Jankovits csabai járásbíró is. Szabó Miklós esendő és én voltunk kirendelve, mi kísértük fel a vádlottakat a vizsgálóbíró elé és a kihallgatás alkalmával láttam, hogy Jankovits mindig Kurz háta mögé került és amint a vizsgálóbíró kérdezett valamit, Jankovits szemével intett, hogy igent mondjanak-e, vagy nem.

Elnök: Figyelmeztetem, hogy borzasztó súlyos dolgokat mond. Nem tud mondani egy példát, amit Kurz vizsgálóbíró mondott?

Tanu: Részletekre nem emlékszem.

Elnök: Még egyszer figyelmeztetem, hogy roppant súlyos vádaknak mond, amelyek ha igazak, úgy fegyház jár érte a bírónak, más részt magára jár roppant súlyos következményekkel, ha nem mond igazat.

— Fenntartom, hogy Jankovits bíró ur ott integetett.

— De hisz a bírónak semmi dolga sem volt ott?

— Nem tudom, hogy miért jelent meg.

Zsilinszky Endre: Elejétől végig valótlan, amit Fekete mond. A vizsgálóbíró és a jegyzőkönyvvezetőn kívül senki sem volt ott, se a tanu, se a járásbíró.

Zsilinszky Gábor: Nálam sem.

Elnök: Ki vezette őt a vizsgálóbíró elé?

Zsilinszky Gábor: Szeitler főszolgabíró.

Elnök: De ugyan kérem, amikor maguk le voltak tartóztatva csak nem a főszolgabíró vezette fel magukat a vizsgálóbíró elé?

— Nem. Oda a esendőök vezettek fel, Jankovits azonban nem volt ott.

Az utolsó tanu Szabó Miklós esendő volt, aki szintén látta, amint Jankovich a vizsgálóbíró háta megett állt és integetett a vádlottaknak.

A bíróság ennek a szenzációs vallomásnak hatása alatt az ülést holnapra halasztotta.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Magántisztviselők nyugdíjügye. Az aradi magántisztviselők egyesülete a Központi-szálló különtermében vasárnap délelőtt megalapította országos nyugdíjintézetének aradi választmányát. A gyűlést Bokor Alajos nyitotta meg, aki az összejevetel céljának ismertetése után Neuman Samut parantálta el. Pasku Gyula a Magántisztviselők Országos Nyugdíjintézetének főtisztviselője (részletesen ismertetve a nyugdíjkérdést. Kreuzer Lipót dr. tartott aztán tartalmas előadást, amelyben kiterjeszkedett az európai tisztviselő viszonyokra. Végül megalkotották a helyi választmányt, amelynek elnöke Tenner Lajos, a Közuti vasút igazgatója, társelnök Solmann Márton, alelnökök Weisenburger Nándor és Garó Gyula.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Kedd: Bizánc, tragédia. Herceg Ferenc-ciklus. (A. bérlet.)

Szerda: Gyurkovics leányok, vígjáték. Herceg Ferenc-ciklus. (B. bérlet.)

Csütörtök: Három testőr, vígjáték. Herceg Ferenc-ciklus. (C. bérlet.)

Péntek: Lengyel menyecske, operetta.

Sombat: Rossz pénz nem vész el, vígjáték. Bemutató előadás. (A. bérlet.)

* Szendrey Mihály szerdán Debrecenbe utazik, ahol A papa és az Ördög című darabokban vendégszerepel.

* Bizánc. Herceg Ferenc hatalmas történelmi tragédiájával kezd a színház a három napos Herceg ciklust.

* Aradi szobrász sikere. Albert Andor, a neves szobrász, ismét egy kitűnő művével lépett a közönség elé. Egy aradi urileány kitűnően sikerült portréját állította ki az Andrássy-téregyik kirakatában. A portré értékes művészeti munka, mert a teljes hasonlóság mellett Albert a művészi szempontokat sem engedte el s ebben a tekintetben semmiféle konvenciót nem tett. A mell-szobor egyike Albert Andor legsikerültebb alkotásainak.

* A Kölcsey-egyesület felolvasása kedden délután 5 órákor kezdődik a városháza termében. Grallertné Martini Hilda aradi költő több új költeményét fogja előadni. A fiatal asszony költői bemutatkozását olvasó tisztelői nagy érdeklődéssel várják. A költő után az esztétikus és tudós Erdélyi Pál dr., a kolozsvári egyetemi könyvtár igazgatója fogja gazdag tapasztalataiból dicsérni a könyvek és könyvtárak szépségeit és gyönyörűségeit. Előadását sok szép kép bemutatásával fogja értékeiben fokozni. A vetítést a Koch Dániel cég fogja villamoserejű gépével végezni.

* Műsorváltozás. Dohnányi péntekre hirdetett hangversenye elmarad és helyette a legutóbb nagy sikerrel bemutatott Lengyel menyecskét játéza a színház. Az operett bérletben kerül színpadra.

* Rossz pénz nem vész el. Szombaton mutatja be a színház Liptai Imre Rossz pénz nem vész el című vígjátékát, amely legutóbb a Magyar Színházban került színpadra nagy siker mellett.

* Melville Gaylord a tolvaj király. (Az Uránia színház bemutatója.) Lehet, de teljesen céltalan arról vitatkozni, hogy erkölcsi kifogás alá esnek-e a detektív regények, melyeket mestéri kiállításban hoztak a mozgófényképek. Semmivel sem immoralisabbak, mint bármelyik modern színmű, mely az életből veszi tárgyát. Ha tendenciájában nemes és az erény diadalmasodik a bűn felett, — már pedig ez mindig egyik képnél így van — akkor ezek a képek méltóak a közönség érdeklődésére. Az Uránia színház új detektív drámája Melville Gaylord a tolvaj király a legizgalmasabb detektívdráma, melyet produkáltak. Vakmerő bátorság, szíflületes ügyesség, idegizgató helyzetek tarkítják ezt a mesteri képet, melynek eseményei Franciaországban játszódnak le. A tolvajvilág minden alakja szerepel ezen a képen és izgalmas játéka keverednek a rendnek minden képviselőjével, detektívekkel, rendőrökkel, akik sokszor kerülnek velük szembe hátrányba, sőt sokszor életveszélybe. De végül hiábavaló Melville Gaylord minden leleményessége törbe esik és elpusztul. A nagyszabású képek leírását megkapja minden látogató az Urániában. A premiért kedden tartják meg és a képet bemutatják még szerdán és csütörtökön is. 175

* Trilby. (A legszenzációsabb dráma az Apollóban) Az irodalompartó és a színházban járó embereknek még bizonyára emlékezetében él Trilby, a hipnotizált modellnek s a viselkedés külsője, misztikus erővel és tulajdonságokkal rendelkező Svengali alakja. Ez az izgalmas dráma annak idején nagy feltűnést keltett valamennyi színpadon s nagyon sok helyen az izgalmas jelenetek miatt a rendőrség be is tiltotta a darab előadását. A mélyeséges drámát a kinematográfia nagy sikerrel dolgozta fel s a darab főmomságait s lebi-lincselő, vonzó erejét az átültetésnél még intenzívebbé tette, úgy, hogy a kinematográfia ma a legnagyobb szenzációja ez a három felvonásra osztott film. A szenzációs drámát kedden kezdi bemutatni az Apolló színház. 177

* A színházlátogató közönség figyelmébe. A „Fehér Kereszt” kávéházban fővárosi módra színház után Buffet-színházi vacsora. Naponta alsórangú cigányzene. 5757

Neuman Samu temetése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 15.

Impozáns embert meg kísért utolsó útjára Neuman Samut, akinek gazdasági működése, csodás szívósságából származó humorus ténykedése hosszú ideig emlékezetes marad a városban. A holitett reggel hat órakor érkezett meg és nyomban átszállították a gyár iparvasútján a gyár udvarára, ahol Fuchs Arnold vette át. Díszes ravatalt készítettek Neuman Samurak, akinek végező tisztségén ott volt Arad város egész társadalma. Vajassy Lajos polgármester vezetésével megjelentek a városi tanács tagjai, továbbá a hivatalok, testületek vezetői és a résztvevők ezrei kísérték utolsó útjára a nevezetes halottat.

A temetési szertartás délelőtt tizenegy órakor kezdődött. Ezt megelőzőleg Fuchs Ignác főudvarnok a gyár összes tisztviselőit fölvezette elhunyt főnökük ravatalához és itt tartalmas szavakban méltatta Neuman Samu érdemeit; beszélt a főnök hűségéről, igazságszeretéről és arról a szinte emberfölötti munkásságról, amely egész életét betöltötte.

(A pyászbeszéd.)

Azután megkezdődött a temetési szertartás, amelynek keretében Vágvölgyi Lajos dr. főorvosi megemlékezésről szóló beszédében gazdag bucsuztatóját elmondotta, amelyet a következőkben ismertünk:

— „Tuskét és tövist fog neked sarjastani a föld. Arcod verejtékével fogod enni kenyereket, mig nem visszatérsz a földhöz, mert abló vetettel” — így szól, tisztelt gyászoló gyülekezet, az Ur szava az első emberhez; így érte lelkében teneknek, átoknak, az élet paradicsomából kiűzetésének a kezdet embere a munkát. De elérkezett egy idő, hogy láng csapott a tövisbokorba és a lángból ismét az isten szelleme szólt az emberiség egy kiválasztottjához. A megváltás ígért hirdette neki, az pedig megértette: levele saruit, mert szentnek látta a tövisbokor helyét és ölébe tett tétlen karját betegnek érezte!

Ne mondja itt senki, hogy de hisz nem az emberiség valóra ébredésének vonatkozásában, nem a munka dícsőítésének, szentté avatásának céljával beszélt ezt az Élenek szent könyve. Szellemének ez az értelmezés is megfelelő, mert belőle fakadt az az igazság, mely az erkölcsi világrendet három oszlopra emeli, a tudomány, a munka és a kettőt átszalható, nem szavakkal hirdetett, hanem a gyakorolt szeretet hatalmas hordozója.

— E megdicsőült érezte csak igazán. Ő előtte így lebeghetett egy éltén át Mózes látomása. Rendkívüli ember volt, kit nem szabad mindennapi mértékkel mérnünk. Az életbölcsességnek látásával tekintett belé a világba, a szívnek és az elmének mélyével ismerte fel, neki a meggyőződés elvévé gyökerezett meg keblében, hogy az alkotó, teremtető erőnek farradhatlan kifejtésében egyedül rejlik az áldás, az ember igaz boldogsága.

— E felismerésével hajthatatlan szilárd akarat párosult, a léleknek minden gyengeségtől ment ideális férfias erje, mely büszke gyönyörrel vállalja a terhet, bírja és legyőzi. Ez teszi érhetővé és ez tette oly hasznossá, oly rendkívül termékennyé az ő közismert nagyszabású lankadatlan tevékenységét, ez őt magát oly példaszerű emterré, kire a szótárköltő kifejezése illik, az erőnek, az akaratnak hatalmasa volt. Kevesen hibéztek a távolból, hogy e komornak tetsző sziklaerdő mögött mily derült kedélyű, jószágos, meleg szív lakozott. Ép ily csalátraméltó volt az ő megszokott határozottságában gyors és mégis biztos ítélete, melylyel irányító szelleme minden helyzetben megismerte a helyeset, az igazat, az idővet, a valót. E bámulatraméltó tisztánlátását nemcsak sok ezer-

nyi tapasztalatának köszönhette, hanem főképp kristálytisztá jellemének, annak a puritán, hozzáférhetetlen igazságos érzületnek, mely lelkének szentsége volt és messze földön, túl az ország határain is tódoló tiszteletet szerzett kiváló egyéniségének.

— Mindez még korántsem tette ki a remes férfiú egész lényét. Nincs módunkban, hogy most és itt teljesen kidoborítsuk. Tán nem is sikerülne. Tulzástól való félelem nélkül is mondhatjuk — tanu lea élete és a több ezer főre menő gyászoló gyülekezet — bármennyi szepet, remeset, jót mondanánk róla, épen csak hogy megközelítsük. Mert ismétéljük, sokan ismerték legendás munkaszeretét, számosan tapasztalták bölcsességét, mindenki tud az ő rajongó becsület- és igazságérzéséről, de kevés ember előtt láta tel egészen, leplezetlenül az erély és ozelekvés embere áldott arany-szívének egész mélyét, melegét. Jetevésében került a nyilvánosságot, emberszeretettét rem szóval hangoztatta. Csak kiválasztott környezet, családja tagjai, barátainak szűkebb köre ismerte teljesen az ő fenkölt gondolkodását, megigérő rokon-szenves lényének számos csodás vonását, így azt az erős vonzalmat, azt a nagy hűséget, melylyel azokhoz ragaszkodott, akiket egyszer nagy szívébe zárt. Itt, hol az elmúlás felötti bánat számos tekintetben kimagasló családját és megszámlálhatatlan testületet egy közös érzésben egyesít, hol édes testvérei, rokonai a hűség jó testvért, a szerető rokont siratják, hol városunk egyik legkiválóbb polgárát, a kereskedelem egyik kimagasló oszlopát és büszkeségét, olyannyian rajongva szeretettel vezérlük, tisztelettel, megismerhetetlenül jötevőjüket, kik pedig barátjukat gyászolják, ne kérdjük, ne hangoztassuk, ki vesztett benne többet, hogy a gondviselés elszólitotta körünkől.

— Bucsuzunk tőle ennen szavával, amelylyel még csak minap a gyűgyulás reményében távozott életünkől e színteréről. „Ha nem térhetek vissza úgy, hogy ismét a munkának éljek, úgy akkor inkább jöjjön a halál.” Istén nem a mi óhajunk szerint határozott, kik most megrendülve állunk a tu korán elhunytak ravatala előtt és annak a felejtethetetlen szejtemével egyisítette, kirek éreszobra ránk tekint, kinek ő nyomdokaiban haladt, növelve házának fényét és hírnevét. Áldás kísért minden művét, szeretet, tisztelet és hála követi a sirba. Emléke hamálytalanul fog tündökölni előttünk. Ki soha sem pihent az éleiben, legyőző övé az örök béke és nyugalom minden üdvössége! Amen.

(A koszorúk.)

Kobn Dávid főkantor szép érekeutén megindult a gyászmenet, amely utolsó útján elkísért Neuman Samut. A koporsót és a sirt a koszorúk és virágok egész erdeje borította el. A koszorúk szalagjának egynémelyikét alább közöljük:

Urban Iván főispán és neje: öszinte részvételül. — Szeretett Főnökünknek, a malom műszaki személyzete. — Felejtethetetlen jó főnökünknek: A gyár műszaki személyzete. — Dr. Tisch-család: Istén veled szeretett Barátunk. — Felejtethetetlen drága jó barátunknak: Zsiga Piroška. — Tisztelete és kegyelete felől felejtethetetlen igazgató társának: Aradmegyei takarékpénztár Igazgatósága. — Tisztelet és kegyelet felől: Tisztviselői kar. — Szeretett jó főnökének: Szuchy József. — Kedves bátyámnak: Náci. — Szeretett bátyámnak: Adolf. — Szeretett Samu bácsinak: Károly. — Drága Samu bácsinak: Klára és Jenő. Hálás szeretettel: Hans. — Felejtethetetlen drága rokonunknak: Friedmann Ede és neje. — Felejtethetetlen Samunak: Jeanette és Rudolf. — Istén veled: Steffi, Alfréd. — Nyugodj békében, szeretettel: Dani és Marici. — Utolsó kezesünk felejtethetetlen Samu bácsinak: Margit, Tibor, Mariette és Típsi. — Szerettünk: Edike, Mariska és Ferike. — Felejtethetetlen jó sógoromnak: Adolf. — Letzter Gruss: Fräulein. — Igaz fájdalom felől: Fuchs Ignác és családja. — Tiszteletük felől: Szikra, Rámer és Nagy. — A legjobb barátunk: Pepi és Mariska. — Kegyeletük felől: Liebermann Lajos és családja. — Haló poraidban áld és tisztel: Merozar Jakab. — Mesteremnek: Goldschmidt Sándor. — Uns. unvergesslichen Onkel: Gizi, Ernat. — Dem lieben Onkel: Ernat und Grete. — Uns liebsten Onkel: Adele, Hans. — A nemeslelkű barátunk halálával:

Dr. Mandl Vilmos. — Neuman testvérek iparos munkásai: szeretett főnökünknek. — Szeretett főnökünknek: Tóns és élesztőgyári munkások. — Izr. jótekonny négyzet és népkönyha: Kegyelete felől. — Kegyelete felől: Friedmann Irma. — Kegyelet: Kesztoubaum Testvérek. — Felejtethetetlen keresztapának: Imre, Árpád. — Özv. Lukács Lajosné, Tenner Erzi, özv. Pikáné: egy-egy csokrot küldtek.

Vizsgálat

az aradi munkásbiztosító pénztárban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 15.

Az aradi pénztár elnöksége a következő hivatalos kommunikát adta ki:

Az országos munkásbiztosítósági és bal-esztbiztosító pénztár kiküldöttéi, Tóth Kálmán dr. titkár és Kosicska Béla számvizsgáló mintegy két héten át tartó vizsgálatot folytattak az aradi kerületi munkásbiztosító pénztárnál. A vizsgálatról, mely a pénztár egész ügy- és vagyongazdálkodására kiterjedt, a kiküldötték a pénztár elnökségének vasárnap délután Reinhart Gyula vezetésével tartott ülésén számoltak be. Jelentésük szerint a pénztár ügyvezetése, vagyongazdálkodása és könyvelése, továbbá az ügyiratok érdemi elintézése, a baleseti kártalanítás és a tagok nyilvántartása kifogástalannak találhatott és csupán az ügyiratok formai kezelése, a tagbejelentések ellenőrzése és különösen a segélyek utalványozásánál merültek föl észrevételek és kifogások, amelyeknek kiküszöbölése iránt a pénztár vezetőségének sürgősen intézkednie kell.

Hogy az ügykezelés a kiküldött közegek által kívánt módon letegyoltható legyen, a kiküldötték véleménye szerint is több új munkaerőnek alkalmazása válik szükségessé, miért is a pénztár elnöksége több tisztviselői állás szervezését fogja az igazgatóságnak javasolni. Az e tárgyban hozandó határozatnak felsőbb helyen való jóváhagyása már azért sem tűközhetik nehézségekbe, mert a pénztár eddig nem élt ezzel a jogával, hogy a szabályzatok szerint engedélyezett összes állásokat szervezi és betölti. Ugyancsak az ügykezelés megfelelőbb elintézése érdekében az igazgatóság a pénztári tisztii személyzetet Bak Sándor ügyvezető igazgató javaslatára alapján az eddigitől eltérő módon fogja beosztani és munka körüket megállapítani.

Tízetes vizsgálat tárgya volt a pénztárnak azon bejelentése, mely szerint az 1911. évet nagyösszegű deficitel zárta és kórházi, szanatóriumi és gyógyszereszámláknak kifizetése céljából a pénztárnak 20 000 koronás kölcsönt van szüksége. Figyelemmel arra a körülményre, hogy a pénztár még az 1910. évet 20 000 koronával felesleggel zárta és a múlt év vagyongazdálkodása ugyanazon elvek szerint történt, mint az előző években: a pénztár rossz anyagi helyzetének okaiul első sorban a túlságba vitt segélyszolgáltatások, különösen fürdőkben és szanatóriumokban való gyógykezelések rendkívül nagy száma, az orvoskérdés rendezetlensége, a munkások egy részének késedelmes fizetése, a munkások és a betegek ellenőrzésének hiányos volta állapították meg. A vizsgálatot vezető országos pénztári titkár különösen arra hívta fel a pénztár elnökségét, hogy a segélyszolgáltatásnál a törvény és az alapszabályok rendelkezéseitől méltányosság és más oimen eltérést ne töljön. A pénztár anyagi érdekeinek előbbvitelét szolgálja az a rendelkezés is, hogy megszünteti a saját közzel való végrehajtást és ismét Arad város közegeire bizza olyképen, hogy a járulékhátralékok behajtása iránt az aradi adóügyi osztály havonta meg fog kerestetni. A hétfőn este folytatólag tartott elnökségi ülésen Tóth dr. titkár előterjesztette jelentését Varga Ferenc által a pénztár igazgatója ellen emelt panasz megvizsgálásáról. Javaslattal az országos pénztár kiküldöttje nem tett, ezt a pénztár elnöksége fogja az igazgatóságnak be-terjesztetni.

HIREK.

— **Tisza István — Deák Ferencről.** Budapestről jelentik: Tisza István gróf ma Gösztre utazott és csak a jövő hét hétfőjén tér vissza a fővárosba és sznap a Terézvárosi Kaszinóban emlékbeszédet fog tartani Deák Ferencről. Akik meghívóra igényt tartanak, forduljanak a Terézvárosi Kaszinó titkárságához.

— **Perczel Dezső nem lesz báró.** Budapestről jelentik: A Magyarország azon közlésére vonatkozólag, hogy Perczel Dezsőt a király bárói rangra emelte, illetékes helyen kijelentik, hogy a hír minden alapot nélkülöző mendeda.

— **Paulay Erzsike új vőlegénye.** A budapesti sportköröknek és a színházak világának kedvenc témája néhány nap óta az a hír, hogy Paulay Erzsike, a Nemzeti Színház ifjú művésznője válik az urától, Czárán Zoltántól, az ismert urlovástól s a válópör befejezése után Pejacseovich Albert grófnak, a nem kevésbé ismert sportférfinak lesz a felesége. A hír annál föltűnőbb, mert a bájos színésznő néhány év előtt kötött házassága a legtisztább szerelmi házasság volt s az ifjú pár hosszú időn keresztül a legteljesebb egyetértésben és boldogságban élt együtt. Amikor pedig Czárán Zoltán súlyos lóversenysérülés érte, Paulay Erzsike önfeláldozó ápolása állította talpra a férjét. Azóta Czárán Zoltán a közönség sorából szemlélte a turt eseményeit. Vele volt állandóan a felesége s kettejüknek a társaságát a férj egyik legjobb barátja, Pejacseovich Albert gróf egészítette ki. Pejacseovich gróf szintén nem ismeretlen a lósport hívei előtt. Társa volt az egyik legnagyobb istálló tulajdonosának, David Emilnek s egyben tréner a közös istálló lovainak. Az Irányi pusztai híres ménese szintén a grófé és társaságát a tréner Festetics Taszilo hercegnek, Hohenlohe hercegnek és Batthyány Elemér grófnak is. Hogyan történt az a fordulat, amikor a jóbarátból a művésznő kérője, majd vőlegénye lett, annak a titkát nem óhajtjuk felsejteni. Ez különben is tisztára hármukra tartozik. A száraz és megcáfoltatlan tény csupán az, hogy Czárán Zoltán néhány hét előtt elköltözött a feleségétől, megindította ellene a válópört s a kedves és népszerű Paulay Erzsike szorgalmasan himezi a grófi koronát a fehérneműjére. Kilencévi, fényes grófi koronával fogja rövid idő múlva a csöppnyi jószágot, akit a szíve alatt hord s akinek megérkezéssel teljes lesz a boldogsága a Nemzeti Színház dícső emlékeztető igazgatója, Paulay Ede leányának.

— **Goga Oktavián afférja.** Bukarestből jelentik: Goga Oktavián afférja nagy port vert fel Romániában, az összes lapok melegen ünneplik Gogát abból az alkalmából, hogy Vajda támadását visszautasította.

— **Halálozás.** Fialat aradi uriaszony hunyt el ma délután. Radó Gyula aradi kereskedő felesége 30 éves korában meghalt Aradon. Radóné halálának szokatlan előzményei vannak. Az életerős fiatalasszony három év előtt soványító kúrát használt s ettől mellbetegséget kapott, amely hosszas szenvedés után ma véget vett vele.

— **Kisiklott gyzsvonat.** Budapestről jelentik: Az este 9 óra 50 perckor Nagyváradra induló gyzsvonat két utolsó kocsija közvetlen az elindulás után tengelytörés következtében kisiklott. Az utasok közül senki sem sérült meg, azonban a vonat csak három órai késés után folytatta tovább útját.

— **Harmadik kerület ház és telektulajdonosait** értesítjük, hogy a csatornázás részletfizetése ügyében, ha a városházára nem mehetnek, úgy Pál Lajos E. Választó utca 8a sz. alatt nyolc napon belül jelentkezzenek. Szervező-bizottság.

— **A lippai cselédotthonról.** Folyó hó 11 én d. n. 8 órakor tartotta a Kath. Háziasszonyok Országos Szövetségének Lippai és Lippavidéki Egylete alakuló közgyűlést. Ez alkalommal gróf Zelenszki Róbertné urnő egyhangú lelkesedéssel választották meg elnökönek. Ugyanezen alkalommal az egyület alapszabályokat is egyhangúlag elfogadták s a tisztviselők kinevezését és választását továbbá a választmányt és felügyelő bizottságot, valamint a tiszteletbeli tagokat és védnököket megválasztották.

A tisztviselői karba a következőket választották be: Elnök: gróf Zelenszki Róbertné, ügyvezető alelnök: Váczi Jánosné, alelnök Molnár Gyuláné, titkár: Vajdits György, egyházi elnök: Scheibert Ferenc, leki igazgatói állás nem töltött be, könyvelési főnök: Halvax János, igazgatói állás nem töltött be, ügyész: Cloban Aurél dr. lippai ügyvéd. Diszelnök: gróf Károlyi Lászlóné Védnökök: Glattfelder Gyula dr., Zelenszky Róbert gróf.

— **Megégett csecsemő.** Az aradi kórházban ma reggel meghalt Strumberger Oszkár aradi tanítónak kilenc hónapos gyermeke. A kórház kötelezőszerűen jelentette az esetet a rendőrségnek, ahonnan az ügyeletes tiszt kiment és azt látta, hogy a gyermek halálát égési sebek okozták. Rögön megindult a nyomozás és a rendőrség megállapította azt, hogy néhány nap előtt a tanító lakásán a gyermeket pár percig magára hagyták és ez alatt a petróleum lámpa állítólag felrobbant, az ebből kifolyó olaj tüzet fogott és ettől gyulladt meg a gyermek ruhája. Orvosi kezelés alá vették, de úgy látszik, az égési sebek súlyosabbak voltak, mintsem kezdetben hitték és a gyermek ma a kórházban kizenvedett.

— **Ena du Prél Aradon.** A Központi szálloda dísztermében e hó 17-én, szerdán és 18-án osztrákön ritka műveltségben lesz része Arad város közönségének. Ena du Prél, a fővárosi Odeon de cember havi műsorának legnagyobb attrakciója, a telepatia fenomenája, az élő szemelógép. opera lexikon és klasszikus verseskönyv, rendez két nívós estélyt. Ena du Prél csodálatos produkcióival izgalomban tartotta három hónapig Budapestet és Bécsot és a legintelligensebb közönség előtt is rejteley maradt ez a 13 éves csodagyermek. Megemlíjük még az estélyen fellépő G. W. Szvengalit, a hangtalan gondolat átvitel mesterét, valamint „La petite Theresia”-t, a világ egyik legbájosabb és legkisebb előadó művésznőjét.

— **Tettenért tolvaj.** Tegnap délelőtt fél 12 óra tájban egy jól öltözött ember jelent meg a Hüsserl-féle különlegességi tőzsdében és dohányt kért. Míg a tőzsdetulajdonos pillanatra megfordult, hogy a kért árut az állványról levegye, az idegen az asztalon elhelyezett üveg-szekrényből tajték-pipákat, borostyán-szopókákat és szivarszipkákat markolt fel és zsebre akarta tenni, de észrevették. Az előhívott rendőr letartóztatja és annak azt mondotta, hogy Madarász András asztalos és betegápoló. Előállításakor kitűnt, hogy aradi illetőségű és már persely feltörésért büntetve volt. Letartóztatták.

— **Gyarus halál.** Gyarus körülmények között hunyt el ma délelőtt Kis F. János vagyos ágyai földegazda. Miután a rokonok azt hiszik, hogy a szerencsétlen embert ellenségei megmérgezték, az ügyészség elrendelte a hulla felboncolását.

— **Lezárt család.** Csavargásért állította a rendőrség Szathmáry Béla dr. kihágási bíró elé Dehel Jánost, akinek országos neve van, mert ezer koronások sikerült hamisításával foglalkozott. Különösen az a specialitása, hogy százezrek felváltására szállítja fel az áldozatul kiszemelt egyént, akit aztán azzal az ürüggyel, hogy a pénzt el kell hozni valahonnan, kisebb nagyobb összegek erejéig becsap. Tegnap Mikuláskán próbálkozott meg és az ottani bírót arra kérte, hogy százezer korona beváltásánál segédkezzék neki és majd tekintélyes összeget fog juttatni a számára. A fogás nem sikerült, mire Aradra jött, hol a rendőrség

figyelmes lett rá, mert arckép: meg van a büntügyi nyilvántartásban és elővezették. Annak megállapítása végett, hogy nem terheli-e lelkét valami új bűn, megtörtént az intézkedés. A rendőrbíró három napra elítélte és a büntetés kitöltése után el fogják Aradról toloncoltatni.

— **Leégett templom.** Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt Bukarestben a lutheránus templom kigyulladt és a templom belseje leégett. A kár 400 000 korona.

— **Megfagyott bérés.** Ma reggel a Pankota és Borosjenő közti országuton a járókelők egy 28-30 év körüli munkáskínézésű ember megfagyott hullájára akadtak. Megállapították, hogy az illető Szűcs János, a pankotai Wittmann uradalom bérese, aki éjjel ittas állapotban akart Pankotáról Borosjenőre gyalogolni.

— **Koszorúmegváltás.** Funkelstein József negyven koronát küldött szerkesztőségünk címére Neuman Samu ravatalára szánt koszorú megváltása címén oly kéréssel, hogy az összegből 20 koronát a Czewra kádishának, 20 koronát pedig a népkonyhának juttassunk. Ugyanazok Neuman Samu temetése alkalmából 30 koronát küldött Herberstein Mór az izr. népkonyháának. Az összeget rendelkezési helyére juttattuk.

Neuman Samu ravatalára szánt koszorú megváltása címén dr. Bock Róbert és neje (Battonya) 10 koronát a népkonyháának, Herzel Bernát (Budapest) 25 koronát a négyeletnek és 25 koronát az izr. népkonyháának, Gűrk Károly és Testvére és Rensz Mor 20-20 koronát az izr. jótékony egyletnek adományozott. — Radó Gyuláné ravatalára szánt koszorú megváltása fejében Hartmann Samu és neje 10 koronát a jót. egyletnek és 10 koronát a négyeletnek adományozott. Ezen kegyeletes adományokért ezúton nyilváníja köszönetét az elnökség.

— **Birtokcsere.** Az elmúlt héten Aradon a következő birtokváltások történtek: Tausch Rezső és neje eladják az aradi Flórián-utca 9. sz. házat 18000 k.-ért Kohányi Róbertnek. — Willand Károly eladja az aradi Uj-utca 1/a. sz. házat 6550 k.-ért Veng Istvánnak. — Ludig Fanni eladja az aradi földjeit 80000 k.-ért az Ingatlan Forgalmi és Parcellezó Bank r. t. aradi cégnek. — Horváth János eladja az aradi Csutora-utca 26. sz. házat 6000 k.-ért Jánosi Antal és nejének.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 18-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: Született: Markó János szobafestőnek Erzsébet leánya, Sümeghy László acsev. képviselőnek Ferenc fia; Miuda János borbély mesternek Lázár fia; Toth Peter vállalkozónak Miklós fia; Atyia Vazul fuvarosnak Vazul fia; Lehoczky József szabónak Jenő fia. Meghaltak: Bazal László 5 napos fia; Szűcs József 8 hónapos fia. Házasság nem fordult elő. Született e hó 15 én Orvost János asztalosnak Ilona nevű leánya. Lungurár Ilés napszámosnak György nevű fia. Sepsi Sándor szabónak József nevű fia. Kendi Melchior napszámosnak Anna nevű leánya. Miliukovics Miklós fuvarosnak Lőrécia nevű leánya. Adusz Lázár borbélynak Ilona nevű leánya. Meghalt: Hajdu Lajos 2 éves fia. Özv. Frits Ferencné 66 éves napszámos. Özv. Kojko Józsefné 78 éves magánzó. Schütter Samu 56 éves kereskedő. Házasságot kötött: Faragó Pál kosárfonó Gusz Mariával. Szakál Miklós munkás Babó Irmával. Dragán György bíró: a j. tisztv. Szűcs Zsuzsannával. Czene József kocsis Kapás Juhannával.

— **Leitár előtt rendkívüli áreszállítás** legfinomabb kizitások, muff ridikulók, finom bőrúruk, szép színházi táskák, színházi láncos-vek és más árukban rendkívüli occációs árak, Hegedűs Gyula kereskedésében Arad, Andrássy-tér 15. Telefon 506.

— **Páratlan alkalmi bevásárlás.** Tulhalmozott raktár miatt bevásárlási áron árusítja Weinberger Ferenc ékszerész Arad, Andrássy-tér 20. (Fischer Eliz-palota) remek szép ékszereit, zseborait és ezüstnemű raktárát. Telefon 439. 6029

— **Karácsonyról maradt divatlevélpapírok** dohozokban, óriási készlet a Weitzer János-utcaiban egyesített könyv- és papirkereskedésünkben olcsón árusítatnak. Telefon 517. Ingusz I. és Fia.

!! Hatóságilag engedélyezett végeladás !!

Összes raktáron levő kész cipőárui-
mat üzletfelosztás miatt minden elfo-
gadható árban kiárúsítom.

KLEIN JÓZSEF

ARADON, PETŐFI-UTCA.

Városi és megyei telefon szám 826.

— Karácsonyról megmaradt nagymennyiségű rongált dobozu levélpapírokat minden elfogadható árban árusít Kerpel Izso papirkereskedése. 4871

— Egész könyvtárakat és hangjegyeket vesz Kerpel Izso könyvkereskedése. 4871

— Tombola és ajándéktárgyak legolcsóbb árban és legnagyobb választékban Fischer Simon nagy áruházában kapható.

— Pénz farsangi szükségletekre, dacára a magas kamatlábnak, mégis a régi olcsó feltételek mellett kapható ingatlanokra u. sz. tisztviselői és váltó kölcsönök Szűcs F. Vilmosnál Karolina-utca 8.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Fogházra ítelt tanító. Az aradi kir. törvényszék büntetőtanácsa ma foglalkozott Sz. A. volt aradi tanító büntetésével, melyet a lapok a fegyelmi tárgyalások során gyakran ismerettek. Sz. A., ki Arad egyik külvárosában volt tanító, rábírta D. Sz. G. gazdát, hogy neki egy 500 koronás váltót zároljon. A tanító a váltót rendszeresen törlesztette és az már le is apadt 180 koronára. Ekkor Sz. A. 180 koronáról kiállított egy váltóúrlapot és elvitte zárolásához azzal, hogy a váltó hosszabbításra kell. A tanító azonban éppen abban az időben azorult anyagi viszonyok közt volt és így a váltót abban a hitében, hogy a zárolás majd beletörődik a dologba, újra leszámítottatta. Mikor ezt D. Sz. megtudta, feljelentést tett a tanító ellen. A mai tárgyaláson Sz. azzal védekezett, hogy a váltót nem hosszabbításra kapta, hanem a régi váltótól teljesen függetlenül azért, hogy leszámítottassa. Ezt a védekezést azonban nem tudta igazolni és így a törvényszék a kihallgatott tanúk vallomásai alapján a szerencsétlen tanítót kétheti fogházra ítélte. Az elítélt felebbezett.

§ Fogházra ítelt bolli tolvaj. Szeptember hónapban gyatoriak voltak Aradon a kisebb betörések. Egy éjszaka feltörték özv. Megyeriné tulajdonát képező vasúti dohánytőzsdét és onnan nagymennyiségű szivart és kevés pénzt vittek el. Másnap Mandi Ignác aradi kereskedő korán reggel be akart menni az üzletébe és mikor kinyitotta az üzletajtót, meglepetve látta, hogy az üzletben egy ismeretlen ember tolvajlámpa fénye mellett faszegeti a kázipénztárt. Lármát csapott és az először rendőrt letartóztatta a betörőt, kirol megállapították, hogy Szabó Imre hódmezővásárhelyi illetőségű notórius betörő. A nyomozás során azt is megállapították, hogy Szabó ugyanazon éjjel még Daimel Lajos faszekerkeskedő Szabadság-téri üzletét is fel akarta nyitni, ez azonban nem sikerült neki. Az aradi törvényszék ma foglalkozott az ügygyel és a többszörösen büntetett embert betöréses lopás bünteltéért négy évi fogházra ítélte. Az ítélet jogorvos.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal) — 857

Szerkesztőség (csak éjjel használható)

Működés — — — — — 151

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

Nyomda — — — — — 151

MULATSÁGOK.

(=) A lippai izr. Jótékony négyeslet szombaton este a József főherceg sálóban rendezte a mulatságos estélyt, melyen az egész helyi intelligencia megjelent és amelyre Aradrol is sokan átmentek. Lippai Dezső sikerült prólogját Vác Jánosné urnő adta elő hatáson, majd dr. Mairovitz Mórny gyönyörű zongorakisérére mellett Müttermüller József és Karhanek Ferenc zene számokat adtak elő. A pompásan sikerült estélyen szerepeltek még Keller Dáni, Szávay Zoltán, Lettmann Margit, Halász István, Siczor Ipolyka, akiknek szép sikerük volt. Ezen a tánc következett.

TANÜGY.

(-) Tanítók gyűlése. Az „Aradvidéki Tanítóegyesület” ig. választmányának tagjait és a fiókkörök elnökeit az 1912 évi január hó 18-án d. u. 8 órakor a Kazinczy utcai polgári fiúiskola épületében levő egyesületi helyiségben tartandó ig. választmányi ülésre az elnökség. Az ülés tárgyai: A közgyűlés határozatainak végrehajtása. Az összehívandó egyetemes tanítógyűlés tárgysorozatának megállapítása. Tagfelvétel.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZIEKEDÉS.

Két aradi bank közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 15.

A múlt évben alakult bankok közül kettő: az Aradi kereskedelmi bank és az Aradi Közgazdasági bank, tegnap tartották meg közgyűléseit. A két bank rövid fennállása óta is jelentős eredményt ért el és az, hogy mindkét pénzügyi intézmény rövid néhány hónap után máris szükség van tőkeemelésre, csak azt mutatja, hogy szép fejlődésnek indult. Annak ellenére, hogy az elmúlt üzleti év kedvezőnek egyáltalán nem volt mondható, a teljes pangás és a pénzügyi helyzet egyik intézet fejlődésében sem hagyott nyomot.

A Közgazdasági Bank közgyűlésének lefolyása a következő volt:

Sármay Endre nyitotta meg a közgyűlést, és megállapítja, hogy az alapszabályok értelmében a közgyűlés határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésével Bogdan Virgil dr. intézeti ügyvést bizta meg, annak hitelesítésére pedig Domán Sándor és Schaefer Richard részvényesek kérése fel.

Ezután bejelentette az elnök, hogy miután az alapszabályok értelmében az intézet első évi rendes közgyűlést csak 1912. december hónapjában tartja meg, a rendkívüli közgyűlés összehívása csak azért vált szükségessé, mert az intézet forgalma egy fél évi fennállás után annyira felfutott, hogy a részvénytőke felemelése szükségessé vált.

Kenedi Ervin vezérigazgató előterjesztette az igazgatóságnak az alaptőke felemelésére vonatkozó a felügyelő bizottság és a választmány által elfogadásra ajánlott következő javaslatát:

Mellőztessék elhatározni, hogy az intézet alaptőkéje 3000 darab, egyenként 200 korona névértékű és 210 korona átvételi árfolyamon befizetendő névre szóló új részvény kibocsátása által 600.000 koronáról 1.200.000 koronára felemeltesse és hogy az ekként befolyandó összegből 600.000 korona az alaptőkéhez, 30.000 korona pedig az új rész-

vények kibocsátásával járó összes költségek levonása után a rendes tartalékalaphoz csatolassék. A kibocsátandó új részvényekre részvénybirtokuk arányában a részvényesek tarthatnak igényt olyképp, hogy a lebélyegzés végett bemutatandó minden egyes régi részvény alapján 1—1 új részvényre gyakorolható az elvételi jog. Az átvételi árfolyam részvényenként 210 koronában (és 1 korona 26 fillér bélyegilleték) állapittatik meg. A befizetések részvényenként a következő határidőben teljesítendő: a) az elvételi jog gyakorlása alkalmával 70 korona és 1 korona, b) 1912. március 31-ig 70 korona és c) 1912. május 31-ig 70 korona. A befizetések a kitűzött határidők előtt is teljesíthetők, ellenben az esedékesség napján befizetni elmulasztott minden egyes részlet után hat százalékos késedelmi kamattal fizetendő.

Kneffel Lajos részvényes az igazgatóság javaslatát elfogadja és egyben indítványozza, hogy a közgyűlés az igazgatóságnak és vezérigazgatójának eddigi sikeres működésükért jegyzőkönyvi elismerést szavazzon.

A közgyűlés az alaptőke felemelésére vonatkozó igazgatósági javaslatot egyhangúlag elfogadta és az alapszabályok megfelelő módosítása után vezetésének jegyzőkönyvi közlönetet mondott.

A Kereskedelmi bank közgyűlést, melyen a részvényesek szép számmal jelentek meg, — Momák Flóris intézeti elnök nyitotta meg és konstatálva a határozatképességet, a jegyzőkönyv vezetésére Momák Dóme dr. intézeti ügyvést, hitelesítésére Schwarzbberger Manó és Eliás László részvényeseket kérte fel.

Az igazgatóság jelentését, amely a mérleg adatait tartalmazta. Weisenburger Nándor vezérigazgató olvasta fel. Ezután Momák Dóme dr. emelkedett szólásra és konstatálta, hogy a jelentés elég világos képet ad az intézet működéséről, és felelőtlensége az késztette, hogy a lezáróbbi napokban a bankról egy közlemény jelent meg, amely szerint az intézetet Steiner Ferenc dévai kereskedő bukásával érte, több mint tízezer koronányi kár érte. Konstatálni kívánja, hogy a vád nem alapos, mert az intézetet veszteség nem érte. Steiner Ferencnek magának nem számított le váltót az intézet, mert azok kisebb kereskedők elfogadományai; Steiner Ferenc csak mint forgató szerepelt a váltókon és így az intézetet az ő bukásával veszteség nem érte. Különben is az intézet mindenre számítva a követelést bejelentette és esedékességre várta. Végül — mondotta Momák — az igazgatóság szembavett minden eshetőséget, igyekeztek a rendelkezésre álló és a megspórolt összegekből a jövő eshetőségeire való számításból egy alapot létesíteni, az most körülbelül 7—8 ezer korona, ami a jövő esztendőre az előre nem látható esetekre az igazgatóság rendelkezésére áll.

László Zsárd konstatálja, hogy szokatlan jelenség volt az előbbi felelőtlenség, mert az ilyen bizalmas bejelentéseket egyetlen intézetnél sem szoktak tenni mindenesetre azonban dícséretes az igazgatóság eljárása, a mellyel tiszta képet kívánt nyújtani a közgyűlésnek. Az igazgatóságnak ezért köszönetét fejezi ki.

A közgyűlés ezután az igazgatósági jelentést elfogadja és a felmentvényt megadja.

Weisenburger Nándor ezután az igazgatóságnak a tőkeemelésre vonatkozó javaslatát olvasta fel, amely így szól:

„Az alaptőke 2500 drb. új 200 korona n. 6. részvény kibocsátása által 500.000 k. ról egy millió K. ra felemeltesse. A kibocsátandó 2500 drb. új részvény kibocsátásának időpontjára, megfelelő értékesítésre, valamint a kibocsátási árfolyam megállapítására nézve az igazgatóság határozatképesen, kikötve, hogy ezen későbbi időpontban, — de 1912. évben feltétlenül — kibocsátás a 2500 drb. új részvényeknek árfolyama a már most megállapított 205

Báli harisnyák és keztyük, sportcikkek legnagyobb választékban

Bársony Andor

harisnya-, kötött és
szövött-aru üzleté-
ben kaphatók

5961

Arad, Szabadság-tér 17. szám.

Telefon 642. szám.

koronánál (amiben a kibocsájtási költségek is bennfoglaltatnak) kevesebb nem lehet.

Miután a megjelent részvényesek ezt egyhangulag tudomásul vették, a közgyűlés véget ért.

— Varjassy Lajos dr. felolvasása Temesváron. A temesvári Lloyd-társulat a maga terménycsarnokát áru- és értéktőzsdévé átalakítja kitéviteni (a Lloyd új tőzsdepalotájá, egy háromemeletes, impozáns palota már ott ékeskedik a város leg szebb és legelőkelőbb helyén) s ez alkalomból tegnap, vasárnap délelőtt nagypéli Sternthal Salamon elköltöztetése mellett értekezletet tartott. A temesvári kereskedelmi és iparkamara, a Lloyd-társulat és a temesvári kereskedők egyesülete az értekezletet felolvasó ülésel kötötték össze s az előadó szerepére Varjassy Lajos dr. aradi kamarai titkárt kérték fel. Varjassy dr. az aradi Kamara s az itt létesítendő tőzsde vezérterfőinek kíséretében átnézett Temesvárra, a hol nagy számu közönség, Temesvárnak ugyszólván egész kereskedőközönsége előtt megtartotta nagy tetszéssel kísért előadását a tőzsde reform kérdéséről. Az előadás teljesen lekötötte a hallgatóság figyelmét. Varjassy dr. nagy szaktudását ez az előadás is dokumentálta.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Készárú.

Budapest, január 15

Készárú.

Kínálást vételkedv gyenge, 8 ezer mm. tartott.

Az árak 50 fillérként számítva:

Határidő.

Dél
sárlat2 órai
sárlat

Buza 1912. április	11.73—11.74	11.73—11.74
Buza 1912. május	11.59—11.60	11.59—11.60
Buza 1912. október	10.93—10.94	10.93—10.94
Rozs 1912. április	10.23—10.24	10.22—10.23
Rozs 1912. október	9.91—9.92	9.92—9.93
Fenger 1912. május	8.55—8.56	8.57—8.58
Zab 1912. április	8.72—8.73	8.71—8.72
Zab 1912. október	8.47—8.48	8.43—8.44

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Január 15 —

Magyar aranyjárdék 4 ^o / _o	110.25
Magyar koronajárdék 4 ^o / _o	90.55
Magyar koronajárdék 5 ^o / _o	78.75
Magy. földt. herm. kötvény 4 ^o / _o	91.25
Horvát-szlavon földt. herm. kötvény	92.50
Magyar nyerménysorsjegy kölesön	91.00
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölesön	149.00
Osztrák járadék papírban	91.50
Osztrák járadék eszt. b. b.	94.50
Osztrák járadék aranyban	115.00
Osztrák koronajárdék 4 ^o / _o	91.50

1880. évi osztrák államsorsjegy	169.00
Osztrák-magyar bankrészesvény	20.00
Magyar hitelbank-részesvény	854.25
Osztrák hitelintézet részvény	653.50
Osztr.-magy.-államvasúti részvény	728.00
90 frankos arany (Napoleonkor)	19.11
Német birodalmi márká	117.57 ¹ / ₂
London vista	241.17 ¹ / ₂
Páris vista	25.62 ¹ / ₂
90 márkás arany	23.52

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1912. január 15

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	10.70—10.75
77	10.75—10.80
78	10.85—10.90
79	10.95—11.00

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos	10.65—10.70
Rozs	9.25—9.30
Arpa	8.50—8.60
Zab	8.60—8.70
Fenger	7.70—7.80

Kőbányai sertésplac.

— Jan. 15 —

Január 13. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 140—150 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 148—150 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 150—152 fillérig.

Sertésleltétel: 1912. évi január hó 11. napján volt készlet 21041 drb. — 1912. január hó 12-én felhajtott 51 drb. — 1912. január 12-én szállított 186 drb. — 1912. jan. 13. napjára maradt készletben 20956 drb.

A hízott sertésüzlet irányzata: lanya.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Kedd, 1912. január hó 16-án

A) bérlet

Herczeg Ferenc ciklus 1. est.

Bizánc.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Herczeg Ferenc. Rendező: Keszler Ede.

SZEMÉLYEK:

Konstantin	Dr. Beregi	Leonidasz	Vass Jenő
Iréné	Kápolnai J.	Kratesz	Polgár S.
Demeter	Gyűző A.	Giustiniani	Keszler Ede
Olga	Nógrádi M.	Herma	Harmath J.
Notarasz	Ladislav J.	Ahmed Khán	Szendrei M.
Spiridion	Delli Lajos	Lala Kalil	Várnai Jenő

Kezdete este 8 órakor.

URANIA

színház.

(Báró Simonffy-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma kedd, 1912. január 16.

1. Vilmos tréfál. Humoros. — 2. Hollandia. Természet után. — 3. Az első hosszú szoknya. Böhöt. — 4. Pali legjobb tréfája. Kacagtató.
5. Melville Gaylord a tolvaj király. Szenzációs dráma 3 felvonásban. 2000 méter. Sláger kép.

Előadások a. a. fél 6 órától kezdve este 11 óráig.

Jegyek: I. hely 1 kor., II. hely 30 fill., III. hely 20 fill., IV. hely 10 fill., V. hely 5 fill.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma kedd 1912. január 16-án:

1. Várj csak csibész, megfoglak. Kacagtató.

TRILBY.

Drámai művészkép 3 felvonásban. A vigszínházban óriási sikert aratott darab után.

Fricike öltöztet. Nevetet.

Az előadások kezdete délután fél 6 órától folytatódagosa 11-ig tartatnak.

Jegyek: Páholy díszként 1 kor. Zártkör 1 kor. I. hely 30 fill., II. hely 20 fill., III. hely 10 fill., IV. hely 5 fill.

A jegyek kérésnek a művészen kívül megjelenni.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél.

Saját zenekar.

Ruhatár. — Buffet.

NYILTTÉR.*

Ösrégi ellentmondás,

hogy az embernek minden kedvtelése nagy veszedelmeket rejt magában. Akár a bálokról, a jég-sportról vagy a szánkázásról van szó, mindig megvan rá a lehetőség, hogy az ember alaposan meghűti magát s a mulatságot fájdalmas hurttal és szobafogsággal kell fizetni. Ezért minden ilyen alkalomkor használni kell a Fáy-féle valódi szőndé ásványpasztillát, a mely kényelmes használati módjánál fogva nem zavarja meg a mulatságot s a veszedelmet mégis jelentékenyen csökkenti. Fáy szőndé mindenütt kapható, ára 1 korona 25 fillér.

Legújabb divatu
estélyi és alkalmi **cipők**Valódi amerikai ut-
cai, vadász, sár és**hó cipők.**

Valamint a világhírű

SALAMANDER-CIPOK.

Egységárban.

1216

K 16.50 és K 20.50 árban.

Kizárólag

WEINBERGER JÁNOS-NÁL

Arad—Temesvár kaphatók.

Képes árjegyzék díjtalanul.

Igaz Sándor és óraüzlete, ARAD, Andrassy-tér

Szolidan szabott árak!
Figyelmes kiszolgálás!

Nagy választék briliáns-, arany- és ezüstdékszerekben.
Külön helyiségben I. rendű chinaezüst áruk.

Városi és megyei telefonsz. 321.
Alapítva 1902. évben.

Diszes táblákkal vannak megjelölve a

„Dózsakenyér”

elárusító helyei.

8850

Gőzeke-szántás.

A Ganz és társa gépgyárnak kezelése alatt álló kétféle 4 drb gőzeke garnitúrája részére már most vállalom

szántásokat, gyepetöréseket

az 1912-ik év folyamára.

Különösen ajánlom remek 9 vasú ekéinkkel az 5" tavaszi vetőmag alá való szántást s ugarolást, 1200 □-öles holdanként hat koronáért, boronálással 7 koronáért. — Posta: Simonyifalva.

Kralovánszky Kálmán,

megbizott.

10

Szalkai Arminné

himző és fehérneművállalata

Arad, Weitzer János-u. 13

Női, férfi és gyermek kelen gyék készítése rövid idő alatt, legfinomabb hozzávalókkal, elsőrendű kivitelben készülnek. 4091

Színes és fehér himzések ugyancsak fehérnemű varrások olcsó árban készülnek.

Alkalmi ajándéknak nagyon alkalmas finom vászon zsebkendők, slingelt vagy aszurozott szelvel, himzett sárokkal tetszés szerinti monogrammal 80 krajcárért kapható. Óriási választék.

Halló!!

Most érkezett meg Hamburgon át 500 kgr. valódi

Kinai

császárkeverék

Thea

10 deka 60 krajcár.

Egyedüli lerakat

Németh Imre

cukorka kereskedésében.

Főüzlet:

Forray-utca 2 a. sz.

Fiók üzlet:

Andrassy-tér Központi szálloda mellett.

Telefon 418.

VILÁGHIRŰ MŰVÉSZNŐK

Ivonne de Treville,
Arnoldson Sigríd,
Medgyaszay Vilma,
Szamosi Elza,
Petrás Sári,
Fedák Sári,
Berky Lilli stb.

mind, mind az egész ország hölgyközönsége csakis Dr. BIRÓ-féle törv. védett

Havasi gyopár krém

használat.

Nagy tégely. 1 kor. || Szappan . . 70 fill.
Mosdóvíz . . 1 kor. || Puder . . . 1 kor.

Főraktár:

5093

Dr. BIRÓ gyógytára, KOLOZSVÁR.

Aradon kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

PANKER F. VIKTOR

ÉPÜLET- ÉS MŰLAKATOS, ARAD. FÁCSÁN-UTCA 6. SZÁM. TELEFON 590. SZÁM.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, um: épület vasalásokat, vaskerítéseket, sir rácsokat, takaréktűzhelyeket, acél lemez redőnyöket, vasszerkezeteket és mindennemű javításokat pontos kivitelben és jutányos áron. Költségvetéseket úgy helyben, mint vidéken díjmentesen.

A n. 6. közönség b. partfogását kér kiváló tisztelettel:

PANKER F. VIKTOR.

5745

Jó házból való fiu tanulóul felvételek.

MOTOROS TŰZIFA FŰRÉSZELO GÉPEIM

a nagyközönség rendelkezésére állanak. Megrendeléseket egy ültől kezdve, Fácán-utca 6. sz. alatt, telefon 590. sz. sziveskedjenek feladni. Kiváló tisztelettel:

PANKER F. VIKTOR.

Csak a
minőség

6681

révén lett
világhírű
a valódi

PALMA
kaucsuk-cipősarok

Palma kaucsuk
ágybetét
minősége
elsőrangú

Magyar-utca 2. számú

ház,

mely áll 7 szoba, fürdőszoba, összes hozzátartozókkal, különálló parkirozott udvarral, újonnan átalakítva, villany bevezetve, azonnal

bérbeadó.

Ugyanott egy parkirozott

üres telek

hosszu, utcai fronttal, szabad kézből

eladó. 5988

Bővebbet a házfelügyelőnél.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezések

cellárokkal

együtt kedvező ártételekkel
melléti szerek és alkatrészek

KOCH DANIEL

Villamos- és telefonberendezési vállalat.

Arad, Oskó Ferencz-u. 42

ALAPITTATOTT 1889-BEN

Várholt László

uri és női cipész Arad, Weitzer János-
utca 2. sz. (Minorita-paleta.)

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy a téli idényre már megérkeztek a bőrkülönlegességek. Elvállalok a legújabb divat szerint

férfi-, női- és gyermek-cipők készítését, valamint Orthopéd-cipőket fájós lábakra. Megrendelések 48 óra alatt eszközöltetnek. Visszamaradt cipők jutányos áron kaphatók. Beesés pártfogást kér a legmélyebb tisztelettel

VÁRHOLT LÁSZLÓ,

a lugosi honvédsereg tisztikarának szállítója.

1911. V 2648/2.

Árverési hirdetmény.

Az aradi klr. járásbírósnak 1911. V 2648/2 sz. végzése következtében dr. Berényi Leó bpesti ügyvéd javára 11 kor. 75 fill. tőke követelés, és eddig 29 kor. 06 fillérben megállapított költségek erejéig lefoglalt és 2654 koronára becsült rövid áruk, üzl. ti. felszerelések, butorok és egyéb-ekből álló ingóságok Aradon Hasszinger-utca 5. és folytatva Aranykéz-utca 15. sz. a. 1912. év január hó

29-ik napjának délelőtti 10 órakor nyilvános árverésen legelőt és igéző vevőnek el fognak adani.

Ezen árverés Liedl Gyula 169 k. 90 fill. brassói kötött és szövöttárujár 98 k. 20 fill. Krausz Lajos cég 113 k. 40 fill. Merenländer Julius cég 73 k. 92 fill. Brüder Lokesch cég 86 k. 89 fill. Schuschny Henriette cég 121 k. 1 fill. és Adalbert Dubina cég 82 k. 50 fill. követelése és járul erejéig is elrendeltetik.

Arad, 1912. évi január hó 12-én.

Györffy Arnold,

212

bir. végrehajtó.

Új temetkezési intézet Aradon!

Figyelmeztetés.

Aradváros és vidéke nagyérdemű közönségének szives tudomására adjuk, hogy **Aradon, Weitzer János-utca 7. szám alatt**, az új gör. kath. egyház újonnan épült palotájában egy minden kívánalmaknak megfelelő, teljesen új felszereléssel és kellekekkel ellátott

„Kegyelet“

disztemetkezési vállalatot

(Entreprise des Pompes Funébres)

létesítettünk. Amidőn ezen körülmény szives tudomásul vételét kérjük, egyben közöljük, hogy intézetünk a Minorita-palotában létező **volt Csutak-féle** temetkezési vállalattal **semmiféle összeköttetésben nincs.** 211

Temetkezési intézetünk minden rangu temetést kegyelethez méltó pompával teljesít a legolcsóbb árért, miért is szives pártfogást kér a

„KEGYELET“

disztemetkezési vállalat.

(Entreprise des Pompes Funébres.)

Ősz haj nincs.

Minden haj megkapja eredeti szí-
színét, ha azt naponta egyszer

HAIRREGENERATORRAL

megnedvesítjük.

== Nagy üveg ára 2 korona. ==

Főraktár:

Földes Kelemen

gyógyszertára Aradon.

3 üveget ingyen láda és csomagolással bérmentve küld 1524

Molnár Antal

épület- és bútorgazdálkodó

Arad, Kápolna-u. 3. sz. (sajátház.)

Elvállalja minden e szakba vágo munkák készítését, úgymint modern lak- és bútorgazdálkodókat, portál és épületmunkákat a legmegbízhatóbb kivitelben, a legolcsóbb árért.

Kész butorok legolcsóbb beszerzési forrása.

Szives pártfogást kér kész szolgálatlalt 8987

Molnár Antal,

épület és bútorgazdálkodó

16erkölcsű fia tanulónak felvétetlik.

Ne mulassza el!

mielőtt óra- és ókszer-

szükségletét beszerezné

felkeresni vételekény-

szor nélkül

Vogel László

művés és ókszerész üzletét.

Veszek zálogécsulát,

tört aranyat vagy más

tárgyakra becsorélem.

Arad, Weitzer János-u. 6.

Új leányiskola-épület.

Mesés szép lesz az a hölgy

aki a **HAJÓS-féle Ibolya Cremet** használja. Az arcibőrt vakító fehérre varázsolja. Eltünteti mindenféle arcisztatlanságot egy csapásra.

Ára egy tégelynek 1 kor., Ibolya hölgypor 1 kor. 20 fill. Ibolya szappan 70 fill.

Kapható a készítőnél: **HAJÓS ÁRPÁD**

A legkitűnőbb hatású nyálkaoldó

köhögés és rekedtség elleni szer a **Tussinál cukorka**, ára egy nagy doboznak 60 fillér és a **Tussinál thea** á 1 doboznak 50 fillér. — Kellemes ízénél fogva bárki legszívesebben veszi be.

gógyszertárában **ARAD, Andrássy-tér 22. sz.**

Popper Testvérek

a
Forray-utcában

feltűnést keltő
farsangi
ajándékkal

lepi meg a közönséget.

Az összes itt felsorolt cikkek
finom kivitelben összeállítva.

10 forintba számítja

1 angol női ruhaszövet teljes
costümre.

1 vég kelengye vászon 6 női ingre.

1 angol gyapjú Plaid tigris mintájú

1 selyemsál világos és sötét színben

1 selyemmel himzett blúz.

1 pár angol svéd keztyű.

1 fél tucat vászon vagy batizst
zsebkendő.

1 fél tucat női kötött harisnya.

1 gyönyörű fali dísz kézi festéssel.

1 prima cloth esőernyő.

Ezen árak jan. 31-ig érvényesek.

Kérjük a nagyérdemű
közönséget e lapra hi-
vatkozni.

5203

Postán való szétküldés
utánvét mellett pontosan
és gyorsan eszközöl-
tetnek.

Fésülőnő

10 évi gyakorlattal, ajánlja magát
intelligens urinőkhez. Elvállalja a
mai kornak megfelelő legdivato-
sabb és legizlésebb fésüléseket
Ugyisintén kioktat tanulóleányokat

Hoffmanné,
Bercsényi-u. 29. szám.

209

Hirdetmény.

Az aradi aut. orth. izr. hitköz-
ség elnöksége értesíti a hitsorso-
sokat, hogy a

Hal-tér 2. szám alatt levő

rituális fürdő

(miquo) kád fürdői bármikor azonnal,
a medenczét is igénybe vevők pe-
dig 2 órai előzetes bejelentéssel
vehetők igénybe. — Jelentkezések
Wollner Dávid fürdőgondnokhoz
intézendők

215

FOGAK

és fogsorok, aranyhidak és koro-
nák ideálisan szépen, rághára
kitűnően, készülnek — — —

HALMOS

fogtechnikai műtermében Asztalos
Sándor-utca 10. sz. sz. (Szabadság-
tér és Asztalos Sándor-utca sarkán)

Dr. Keppich

orvos ur házában.) Telefon sz. 688.

4371

Egy fiatal
fűszerkereskedő-
segéd

azonnali belépéssel
alkalmazást nyer

[román nyelvismerettel]

Schönbrunn Albert-nél

Kétegyházán.

Ugyanott egy jó fiú tanulónak
felvétetik.

218

KÁVÉ

nyersen vagy frissen pörköelve.

TEA

legfinomabb fajokból keverve.

RUM

eredeti és saját töltésű üvegekben
csak az

ATLANTIKA

KÁVÉ és TEABEHÓZATALNÁL
Arad, Andrassy-tér 20. sz. a. kapható.
Telefon 609. szám.

Önnek szépnek kell lennie!

Használjon Ön pár napig FÖLDES-féle

Margit-Cremet,

és tapasztalni fogja, hogy arcbőre minő változáson megy
keresztül.

Arcbőre megifjodik, üde rózsás, harmatos lesz,
dacolni fog az időjárás és a kor minden befolyásával,
szepiők s májfoltok eltűnnek.

A Margit-cremet a legmagasabb körökben hasz-
nálják, mert zsírtalan, ártalmatlan, rögtön szépit.

Kistégely 1 korona, nagy 2 korona
Szappan 70 fillér. Poudre 1 K. 20 f.

Gutori Földes Kelemen gyógyszerháza
ARADON.

Feltűnő olcsóságek!

Alkalmi ajándékok
legolcsóbb
beszerzési forrása

Az alatt felsorolt árak
újévig leltározás miatt
leszállított árban kapha-
tok: Damaszt asztalemlő
és ágykiosztetek, szőnye-
gek, vásznak, női- és férfi-
szövetek, parchetek. stb.

MAUTHNER R.

olcsó aruháza

5621 Hunyadi-utca 1. szám.

APRÓ HIRDETÉSEK

folytatása.

INGATLAN.

4503 öf háztelkek eladó.

Cím a kádóhivatalban. 227

Aranykő-utca

11. számú ház szabadkézből eladó.
Bővebbet ugyanot a háztulajdonosnál. 7126

Eladó

S.-Határ-utca 16. számú ház, 5
utcai szoba és mellékhelyiségek.
Bővebbet Aulich Lajos-utca 18.
szám. 119

Pályázat.

216

Az aradi aut. orth. izraelita
hitközség előjárósága ezennel
pályázatot hirdet a folyó év-
ben készitendő orthodox jellegű

Macessütési jogra.

Felhívtnak a kibérelni szándé-
kozók, hogy írásbeli ajánlat-
kat folyó hó 21-én délután 10
óraig Marton Jakab hitközségi
elnök címére sziveskedjenek
.: mulhatlanul benyújtani. :.

Hitközségi Előjáróság.

Csillárok,

Villamos felszerelés

legelőbbben

Diamant-ná

Atudt Péter-utca 2. (közvetlen)

Biztosítom,
hogy nem bánja megha finom arany ékszer,
brillians és gyémánt ék-
szert vagy pontosan járó
zsebórát akar venni

alkalmi ajándékul

ha elmegy az olcsó be-
vásárlási helyre a Forray-
utca

ZINNER

VILMOS 8102

ékszerész és óráshoz
akkorBiztosítom,
hogy nem bánja meg

AZ ARADI VENDEGLŐSÖK SZIKVIZ ÉS SYPHONFEJ GYÁRA R. T.

Meghívás.

Az aradi vendéglősök szikviz és syphonfej gyára r. t.

részvényeseinek pénteken 1912. évi február hó 2-án d. e. 10 órakor a saját helyiségében
(Batthyány-utca 27. sz.) tartandó

évi rendes közgyűlésére.

208

Tárgysorozat:

1. Elnöki intézkedés az alapszabályok 16. §-ának értelmezésében.
 2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésének, valamint 1911. évi zár-
számadosok előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti hatá-
rozathozatal, s igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
 3. Az igazgatóság indítványa és határozathozatal az alaptőkének 125000 koroná-
ról 100.000 koronára való leszállítása tárgyában.
 4. Az alapszabályok 7. és 14. §-ának módosítása.
 5. Az igazgatóságnak adandó felhatalmazás a cégbíróság által netán kivánt
alapszabálymódosításoknak saját hatáskörében történendő eszközzésére és ezeknek be-
jelentésére.
 6. Az alapszabályok 20. §-ának rendelkezése szerint 7 igazgatósági tag meg-
választása.
 7. Netáni indítványok. (Alapszabályok 13. §-a.)
- Felkérjük a t. c. részvényeseket, kik a közgyűlésen résztvevni óhajtanak, hogy
az alapszabályok 17. §-ának értelmében részvényeiket, vagy az ezekről szóló letéti
igazolványukat, a képviselők pedig ezenkívül meghatalmazásaikat 1912. évi február hó
1-ig a vállalat pénztáránál nyerendő elismervény ellenében letétbe helyezni sziveskedjék.
Aradon. 1912. évi január hó 11-én.

Az igazgatóság.

VAGYON.

Mérlegszámla 1911 december 31-én.

TEHER.

Pénztárkészlet	1434 67	Részvénytőke	125000
Betét	3239 61	Tartalékalap	7825 04
Ingatlan	34917 45	Fel nem vett osztalék	352 20
Üv. gek.	30931 29	Ingatlan tartozás a Batthyány- utca 22. sz. házra	15765 43
Értékpapir	38903 40	Hitelezők	15431 04
Gyarberendezés	19729 30	Nyereség áthozat 1910. évről 66-3	
Szabadalom	16 50	1911. évi nyereség	10107 56
Árukészlet	17054 49		
Adósok	5767 16		
Kocsik, lovak	2536		
Iroda berendezés	1235		
Alapítási költség	1619 28		
	173947 65		173947 65

Arad. 1912. január hó 11-én.

Steigerwald Alajos, s. k.

igazgatósági elnök.

Földessi Lajos, s. k.

ügyvezető igazgató.

Walenta András, s. k.

igazgató.

Popper Károly, s. k.

igazgató.

Pellegrini Károly, s. k.

igazgató.

Jelen vagyon- és teherkimutatást a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgál-
tuk és rendben találtuk.

Arad 1912. január hó 12-én.

A felügyelő-bizottság:

Szűcs F. Vilmos s. k. Baumann János, s. k. Urbán Endre, s. k. Prolich István, s. k.
f. b. elnök. f. b. tag. f. b. tag. f. b. tag.

A felügyelő-bizottság jelentése:

Tisztelt Közgyűlés!

A t. közgyűlés-bizalmából Az aradi vendéglősök szikviz és syphonfejgyára rész-
vénytársaság ügyvezetésének felfüggyelésével megbizva, a keresk. törv. 195. §-a. vala-
mint az alapszabályok értelmében a pénztár, ügykezelés és könyvvezetés szabályszerű
menetéről ismételt beható vizsgálat után magunknak meggyőződést szereztünk.A folyó üzlet bevétele után az igazgatóság által elénk terjesztett mérleget al-
apos vizsgálat tárgyává tettük és annak egyes tételeit a könyvekkel való összehason-
lítás után teljesen rendben találtuk. Ennek alapján az igazgatóságnak az 1911. évi
10173 94 korona tisztanvereség hovaforrítása, valamint a részvénytőkének 125000 ko-
ronáról 100.000 koronára való leszállítása tárgyában betérjesztett indítványát a t.
Közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.Végül kérjük a t. Közgyűlést, hogy az 1911. illetékre ugy az igazgatóságnak,
mint az alulírott felügyelőbizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.
Arad. 1912. január 12-én.Szűcs F. Vilmos, s. k. Baumann János, s. k. Urbán Endre, s. k. Prolich István, s. k.
f. b. elnök. f. b. tag. f. b. tag. f. b. tag.

Nyomtatványok

izléses és csinos kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában.

Ne felejtse el!

Női és férfi divat-szükségleteit

Németh Istvánnál

(Andrássy-tér 20. Fischer Eliz palotában)

beszerezni, ahol az összes áruk a mai naptól

minden elfogadható árban
lesznek rendelkezésre bocsátva.U. m.: vászon, schiffon, asztalneműek,
selyem divatszövetek, creton és barchetek,
továbbá szőnyegfüggöny, paplan, madracz,
ágy- és asztalterítők, ezenkívül sok más
a szakmába való cikkek. 95

Szives meggyőződését kéri a tulajdonos.

Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

Részvényaláírási felhívás.

Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság 1912. évi január hó 14-én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy az intézet alaptőkéjét 3000 darab egyenkint 200 korona névértékű és 210 korona átvételi árfolyamon befizetendő, névre szóló új részvény kibocsátása által 600.000 koronáról 1.200.000 koronára emeli fel s hogy az ekként befolyandó összegből 600.000 koronát az alaptőke, 30.000 koronát pedig — az új részvények kibocsátásával járó összes költségek levonása után — a rendes tartalékalap növelésére fordít.

Az új részvények a jelenlegi részvénybirtokosoknak átvételre felajánltnak.

Az új részvények kibocsátásának módozatai és feltételei a következők:

1. A kibocsátandó új részvényekre részvénybirtokuk arányában a részvényesek tarthatnak igényt olykép, hogy a lebélyegzés végett bemutatandó minden egyes régi részvény alapján 1—1 új részvényre gyakorolható az elővételi jog.

2. Minden részvény, melynek alapján az elővételi jog gyakoroltatik, az intézetnél bemutatandó és az a körülmény, hogy az elővételi jog valamely részvény alapján érvényesítettett, az illető részvény lebélyegzése által (Elővételi jog gyakorolva 1912.) állapittatik meg.

3. Az elővételi jog **1912. évi január hó 15-től** kezdve bezárólag **1912. évi február hó 15-ig érvényesítendő**. Az a részvényes, ki elővételi jogát ezen határidő alatt és az említett módon nem gyakorolja, elveszti e jogot.

Az ilyen módon netalán fenmaradó részvényekre a kibocsátási árfolyamon előjegyzések történhetnek s az előjegyzett részvényeket az igazgatóság fogja általa megállapítandó arány és módozatok szerint felosztani.

4. Az átvételi árfolyam részvényenkint 210 Koronában (és 1 korona 26 fillér bélyegilleték) állapittatik meg.

5. A befizetések részvényenkint a következő határidőkben teljesítendőek:

- a) az elővételi jog gyakorlása alkalmával 70 korona és 1 Korona 26 fillér bélyegilleték,
- b) 1912. március 31-ig 70 Korona és
- c) 1912 május 31-ig 70 korona.

A befizetések a kitűzött határidők előtt is teljesíthetők, ellenben az esedékesség napján befizetni elmulasztott minden egyes részlet után 6 százalékos késedelmi kamat fizetendő.

6. Az egyes befizetések ideiglenes elismervényen igazoltatnak. Azon ideiglenes elismervények számai, melyekre az összes befizetések 1912. évi május hó 31-ig nem teljesítettek, a „Budapesti Közlöny“-ben háromszor közzétételnek. Aki bezárólag 1912. évi július hó 15-éig sem fizeti be az összes részleteket, elveszti az elővételi és előjegyzési jog gyakorlásával szerzett jogait és a már teljesített befizetések iránti igényeit, ez utóbbiak a rendes tartalékalap javára fordittatnak s az igazgatóság jogosítva van az ezeknek megfelelő részvényeket szabadkézből értékesíteni.

7. Valamennyi részlet, valamint a bélyegilleték és esetleges késedelmi kamatok lefizetése után az ideiglenes elismervények új részvényekkel cseréltetnek fel az igazgatóság által meghatározandó időponttól kezdve.

8. Az új részvények átvételi árfolyama után az intézet az egyes részletek befizetési napjaitól 1912. évi december hó 31-ig 5% kamatot fizet s az új részvények birtokosai 1913. évi január hó 1-től kezdve a régi részvényesekkel egyenlő mértékben részesednek az üzleteredményben.

Az új részvények birtokosai a részvényeseket megillető egyéb jogokban 1912. évi július hó 15-től kezdve a régi részvények birtokosaival egyenlő mértékben vesznek részt, mindazonáltal az 1911—12-iki első üzleti év üzleti eredményének hovaforvitása tárgyában, valamint az ezen üzletévi zárszámadások és mérleg tekintetében szavazati joggal nem bírnak.

Arad, 1912. évi január hó 15-én.

Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság Igazgatósága.